

OSTANIMO SA VEROM ZIVOM I ISTINITOM

SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA SVOJOJ DUHOVNOJ DECI

O BOZICU 2002. GODINE

PAVLE

MILOSCU BOZJOM

PRAVOSLAVNI ARHIEPISKOP PECKI, MITROPOLIT BEOGRADSKO-KARLOVACKI I PATRIJARH SRPSKI, SA SVIMA ARHIJEREJIMA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE - SVESTENSTVU, MONASTVU I SVIMA SINOVIMA I KCERIMA NASE SVETE CRKVE: BLAGODAT, MILOST I MIR OD BOGA OCA, I GOSPODA NASEG ISUSA HRISTA, I DUHA SVETOGA, UZ NAJRADOSNIJI BOZICNI POZDRAV:

HRISTOS SE RODI!

BLAGOSLOVENO NOVO LETO DOBROTE GOSPODNJE!

Evo nas, nasa duhovna deco, u trecjoj godini Trece Hiljadugodisnjice od Rodjenja Gospoda i Boga i Spasa naseg Isusa Hrista, u onoj skromnoj pastirskoj Pecini u Vitlejemu, radi nasega ljudskog i svekosmickog spasenja. Od tada do danas Sin Boziji, Koji je u toj Pecini rođen kao Sin Coveciji od Duha Svetoga i Presvete Bogorodice, bivao gonjen i progonjen, ali Ga ni ondasnji, niti ijedan drugi Irod, nije mogao ubiti ili prognati iz toplih i čistih jasala ljudskog vernog srca i bica, niti iz sredista nase prirode i naseg sveta, Zivota i istorije covecanstva.

Zato, kao sto su u vreme Rodjenja Hristovog sveti Angeli Vitlejemskim pastirima blagovestili Radost veliku i Slavu Boziju i Mir na zemlji i Dobru volju medju ljudima, jer se rodu ljudskom i svemu svetu rodio "Spas, Koji je Hristos Gospod" (Lk 2,10-

14), tako i mi danas blagovestimo vama istu Radost veliku Slave Bozije i ljudske, isti Mir Boziji i ljudski, istu Dobru volju Boziju i ljudsku. Jer je Isus Hristos juce, danas i do veka isti (sr. Jev 13,8).

Iako Bozic pada u zimsko vreme, Bozic je, po recima Svetih Proroka, Apostola i Otaca Crkve nase, radosno zasijao, i neprekidno do danas sija, kao Vecno Prolece vasceloz vasseljeni, jer nas ljude, i svu tvorevinu, kao fizicko sunce u prolece, Bozic povraca istinskom obnovljenju i novome, vecnome zivotu.

Za Novorodjenog u Vitlejemu od Svete Bogorodice - Hrista Spasa veli Sveti Kirilo Jerusalimski (polovinom IV veka):

"Ovaj je Onaj Koji jeste, i Koji je vecno bio (v. 2. Moj 3,14; Jn 1,1-3), Ocu Saprinosusti, Sin Jedinorodni (Jn 1,18), Jedinoprestolni, Ravnomocni, Svesilni, Bespocetni, Nesazdani, Neizmenljivi, Nevidljivi, Neizrecivi, Neshvatljivi, Neobuhvativi, Nedomisliivi, Neograniceni. Ovaj je Izvor zivota (Ps 49,1; Jn 14,6), od Izvora zivota Ocevog proisticuci. Ovaj je Reka Bozija (Ps 45,5; 64,10), sto ishodi iz bezdanog Izvora Bozijeg, no ne odvaja se od Njega. Ovaj - Riznica Dobrote Oceve i beskonacnog Blazenstva. Ovaj - Voda zivota, sto zivot svetu i ljudima daruje (Jn 4,14; 10,10). Ovaj je zrak Nesazdani, sto se radja no ne odseca od Prvosvetleceg Sunca. Ovaj je Bog Logos, sto je jednom recju sve stvari iz nebica u bice priveo i sastavio (Jn 1,1-3; Jev 1,2-3; Kol 1,16). Ovo je Onaj Koji nas je stvorio po obrazu Bozijem (1. Moj 1,27; 2,5; Kol 3,10), a sada se Sam ucinio covekom po obrazu nasem. Covek, no ujedno i Bog!"

Drugi Sveti Jerusalimljanin, Prepodobni Jovan Damaskin (VIII vek), takodje govori: "Danas - na Bozic - radja se Sin Boziji Jedinorodni (Jn 3,16-18), Sijanje Slave Njegove, Oblicje vecnosti i bica Njegovog (Jev 1,3), Ocev Izraz i Logos (=Rec=Slovesnost), kroz Kojega je Otac svetove i vekove stvorio (Jev 1,2), kroz Kojega je postalo sve vidljivo i nevidljivo (Jn 1,10; Kol 1,16). Jer Logos Ocev danas - na Bozic - neizmenljivo je postao Telo, to jest istinski Covek (Jn 1,14; Fil 2,6-7), od Duha Svetoga i Djeve Bogorodice, i tako postao Posrednik Boga i ljudi (1. Tim 2,5) - Jedini Covekoljubac."

Eto, draga braco i sestre, zasto je Gospod Isus Hristos nazvan Emanuil=S nama Bog, zato sto je postao Istinski Covek, ostajuci Istinski Bog. Otuda Hristos Emanuil znaci: Bog je s nama u nasoj ljudskoj dusi i telu, u nasoj prirodi, u nasem svetu i zivotu, na nasoj zemlji i nasem Nebu, u nasoj istoriji i nasoj vecnosti. Bog je s nama kao zivot i Istina, kao Dobro i Svetost, kao Pravda i Mir, kao Ljubav i Svetlost. I sve to vecno i besmrtno, i u ovom i u onom svetu i zivotu.

Od Bozica, Bog je s nama u nasoj ljudskoj prirodi i u sveukupnoj prirodi oko nas. Nije ukinuo ni razorio nasu prirodu, i sveukupnu prirodu na zemlji i u svemiru, nego ih je obnovio i u besmrtnost pozvao, jer je On njen Tvorac i Promislitelj prirode, Spasitelj i Osmislitelj coveka i svemira. Gospod Hristos je Svojim Ovaplocenjem u coveka, to jest Svojim Ocovecenjem, uzdigao Coveka i iznad Andjela i Arhandjela, zato sto je Bog Tvorac tako hteo i tako blagoizvoleo - iz neizrecive ljubavi Svoje i covekoljublja prema coveku i rodu ljudskom - da covek bude i ostane najmilije stvorenje i srediste ljubavi Bozije, u Sinu Ljubljenom i Ovaplocenom. Zato je Bozic za nas hriscane istinsko i vecno Prolece, prolece neprolazne Radosti i vecne Slobode, spasonosne ljubavi i vecnoga zivota.

Zato, kada se usred spoljasnjeg rimskog svetskog mira, a dubokog untrasnjeg nemira svih tadasnjih ljudi i naroda, rodio Hristos Spas, istinski Mirotvorac i Umirtelj, Sveti Andjeli, radosni su zbog Njegovog rodjenja i naseg ljudskog spasenja, pevali pred vitlejemskim pastirima nad Pecinom radostotvornu i mirotvornu pesmu:

Slava na visini Bogu,

i na zemlji Mir,

medju ljudima Dobra volja - ljudska i Bozanska.

Danas, braco i sestre, ista pesma odjekuje o Bozicu i od Bozica svima nama, i svima ljudima dobre volje u ovom i ovakvom svetu, u ovom i ovakvom teskom veku nase ljudske istorije, makar ona licila u mnogome na onu istoriju ondasnjeg rimskog sveta i vremena. Jer Bog nikada nije napustio ovaj i ovakav nas svet, makar on bio toliko gresan i obuzet tolikom nepravdom i smrtnim strahom od vecih katastrofa, ratnih i ekoloskih. Od Hristovog Rodjenja i Bogocovecenja, Bog je u njemu prisutan kao Emanuil - Spasitelj, S nama-Bog - nas Spasavajuci, Preporadjajuci, Obesmrcujuci, Vaskrsavajuci i Obozujuci.

Ovaplocenjem i Ocovecenjem Svojim Hristos Gospod je visoko pocastvovao ljudski duh i dusu, a takodje i ljudsko telo i celokupnu materiju, kako opet svedoce Sveti Apostoli i Sveti Oci Pravoslavljja, i kako nasa Sveta Crkva prakticno ispoveda i pokazuje postovanjem Svetih Ikona i Svetih Mostiju, Casnoga Krsta i Svetih Hramova. Narocito pak i prvenstveno, Svojom Bozanstvenom Liturgijom - spasonosnom tajnom=stvarnoscu Tela i Krvi Hristove u Svetoj Evharistiji, kojima se pricescujemo i tako zajednicarimo u Hristovom Bozanstvu i Hristovom preobrazenom i obozenom Covecanstvu, postajuci istinski pricasnici =zajednicari Bozanske prirode (2. Pt 1,4). Jer samo covek kao licnost, i covek u zajednici sa drugima sebi jednakima, bogolikim i hristolikim ljudima, bracom svojom, jeste prava i nicim zamenljiva prirodna i istorijska, i istovremeno eshatoloska i natprirodna Vrednost i Dragocenost. Ne teoretska i apstraktna, nego stvarna i opipljiva, kao Hristos Ovaploceni i Ocoveceni.

Zato vas, braco i sestre, molimo da u sebi i oko sebe, u narodu svome i ljudima i narodima oko sebe, cenite i postujete pre svega i iznad svega pravoga coveka i prave ljude kao bogolike i neprikosnovene licnosti, vecnu bracu svoju. Ali isto tako da cenite i postujete pravu ljudsku bratsku zajednicu u zivoj Crkvi Novorodjenoga Hrista Emanuila i Spasitelja.

Ovu svesvetu bogocovekansku tajnu - dogadjaj, ovo jedinstveno nebozemno чудо - stvarnost Hrista kao Crkve i nas u Hristu - Crkvi, oseca i dozivljava svako istinsko ljudsko srce danas na Bozic. Narocito pak srce naseg napacenog ali Bogozednog i Hristoljubivog naroda, Naroda Pravoslavnog.

Posebno se o ovom Bozicu obracamo bratski i roditeljski, sa puno brige ali i nade, nasoj braci i deci na raspetom Kosovu i Metohiji, pozdravljajuci ih Bozicem i ohrabrujuci ih Bozicem: da izdrze velika iskusenja kojima su podvrgnuti, da istraju u odstojavanju pravde i slobode Bozije i ljudske, te da u dusama svojim u preostalim Crkvama, Manastirima i domovima svojim predosete Prolece Slobode i Pravde, prolece Slave Bozije i Mira na zemlji medju ljudima.

Takodje podsecamo sve nase vernike, i sve ljude dobre volje, da stotine hiljada prognanika i izbeglica sa svojih vekovnih ognjista jos uvek ocekuju nasu bratsku pomoc i covekoljublje, ne samo na Kosovu i Metohiji, nego svuda gde su rasejani.

Pozdravljajuci nasu duhovnu decu, kako u Otadzbini tako i svuda u svetu, molimo ih da ostanu u veri svetih predaka nasih i svojim Zivotom svedoce o njihovoj i svojoj pravoslavnoj veri.

Ostanimo sa verom zivom i istinitom, uspravno stojeci o Bozicu i radi Bozica, srca pastirski otvorenoga i andjelski i detinje radosnoga.

U ime tog i takvog bogoljublja i covekoljublja sve vas radosno pozdravljamo:

Mir Bozji - Hristos se rodi!

Blagoslovena Nova Godina!

Dano u Patrijarsiji Srpskoj u Beogradu, o Bozicu 2002. godine.

Vasi molitvenici pred Vitlejemskim Bogomladencem:

Arhiepiskop pecki, Mitropolit beogradsko-karlovacki i Patrijarh srpski PAVLE

Mitropolit zagrebacko-ljubljanski JOVAN

Mitropolit crnogorsko-primorski AMFILOHIJE

Mitropolit srednjezapadnoamericki HRISTOFOR

Mitropolit dabrobosanski NIKOLAJ

Episkop Zicki STEFAN

Episkop sabacko-valjevski LAVRENTIJE

Episkop niski IRINEJ

Episkop zvornicko-tuzlanski VASILIJE

Episkop sremski VASILIJE

Episkop banjalucki JEFREM

Episkop budimski LUKIJAN

Episkop kanadski GEORGIJE

Episkop australijsko-novozelandski Mitropolije novogracanicke NIKANOR

Episkop za Ameriku i Kanadu Mitropolije novogracanicke LONGIN

Episkop istocnoamericki MITROFAN

Episkop banatski HRIZOSTOM

Episkop backi IRINEJ

Episkop britansko-skandinavski DOSITEJ

Episkop rasko-prizrenski ARTEMIJE

Episkop umirovljen zahumsko-hercegovacki ATANASIJE

Episkop bihacko-petrovacki HRIZOSTOM

Episkop osecsko-poljski i baranjski LUKIJAN

Episkop srednjoevropski KONSTANTIN

Episkop zapadnoevropski LUKA

Episkop timocki JUSTIN

Episkop vranjski PAHOMIJE
Episkop sumadijski JOVAN
Episkop slavonski SAVA
Episkop branicevski IGNJATIJE
Episkop milesevski FILARET
Episkop dalmatinski FOTIJE
Episkop zahumsko-hercegovački GRIGORIJE
Episkop budimljansko-niksicki JOANIKIJE
Episkop jegarski PORFIRIJE
Episkop hvostanski ATANASIJE

Uz praznik rođenja Hristovog

SPAS U PECINI

Ostajući i dalje verni julijanskom, odnosno starom kalendaru, vernici Srpske i Ruske pravoslavne crkve, Jerusalimske patrijaršije i monaske zajednice na Svetoj Gori Atonskoj praznik Rozdestva Hristovog - Božić - proslavljaju 7. januara po gregorijanskom ili novom kalendaru, ili 13 dana posle najvećeg dela hriscana - i katolika i pravoslavaca - u svetu. Iako, zbog pomenute razlike od 13 dana između dva kalendara, neobavesteni misle da postoje dva Božića, pravoslavni i katolicki, svi hriscani na planeti praznik Rođenja Hristovog slave istog datuma - 25. decembra i po julijanskom i po gregorijanskom kalendaru.

O rođenju Hristovom, najradosnijem od svih i jednom od dva praznika najznacajnije za hriscansku veru i učenje - jer se rodilo najznacajnije dete u istoriji ljudskog roda, Sin Božiji koji je došao na zemlju da ljude spase greha i večne smrti, govore sva četiri Jevandjelja. Božić je, kao najradosniji od svih hriscanskih praznika, praznik mira i ljubavi među svim ljudima i dan kad se svi verujući pozdravljaju tradicionalnim, prastarim pozdravom "Mir Božiji - Hristos se rodi", na koji se odgovara takođe tradicionalnim otpozdravom "Vaistinu se rodi".

Jovan je, osim Jevandjelja Hristovog, napisao i Knjigu otkrovenja ili apokalipse, u izgnanstvu na grčkom ostrvu Patmos, u kojoj je predocio znakove na osnovu kojih će ljudi moći da shvate približavanje kraja ovog i početka novog sveta i prepoznaju vreme drugog dolaska Hristovog na zemlju.

Ostvarena prorocanstva

Svi stari proroci, kako piše u knjigama Starog i Novog zaveta, najavili su dolazak Sina Božijeg na zemlju "kad se navrši vreme" ne navodeći koje će to godine biti ali prorocujući da će ga roditi devica bez muža, u gradu Vitlejemu, od carskog kolena Davidova, u vreme kad u Jerusalimu bude carevao tudjin, a ne vladar od roda judejskog.

U to vreme Deva Marija, kojoj je arhangel Gavriilo na Blagovesti javio da će roditi sina bez muža i da će taj Isus biti davno najavljeni spasitelj roda ljudskog, zivela je u Nazaretu sa starim Josifom kojeg jevandjelisti nazivaju Pravedni. Kad je od Blagovesti prošlo gotovo devet meseci i približilo se vreme rođenja deteta, od cara Avgusta, rimskog imperatora koji je vladao judejskom zemljom, stigla je naredba da svi odu u mesta gde su rođeni, zbog popisa sveg naroda u imperiji. Kako su i Marija i Josif bili iz Vitlejema, grada u kojem je rođen car David, krenuli su iz Nazareta u rodni grad. Putovali su dugo, jer je Vitlejem od Nazareta udaljen 110 kilometara. Kad su tamo stigli nisu imali gde da prenoće - ni kod rođjaka, ni u krcmi, jer je grad već bio prepun sveta prispelelog sa raznih strana. Posto nisu mogli da prenoće pod vedrim nebom, skloniste su potražili u pecini pored grada gde su pastiri sklanjali stada od nevremena. Upravo u toj pecini Deva Marija rodila je spasitelja sveta, Sin Božijeg Gospoda Isusa Hrista. U blizini nije bilo žena da joj pomognu oko porođaja, ali to nije ni bilo potrebno jer ga je, kao što ga je začela bez muža i bez greha, rodila bez bola. Onda ga je povila u lanene pelene i položila na slamu u jaslje. Novorođenom Gospodu prva se poklonila Bogorodica, zatim stari Josif, a onda su stigli pastiri.

Siromasnim cuvarima stada koji su sa svojim stadima te noci sedeli ispred pecine oko vatre, andjeli su javili vest o dolasku Sina Božijeg među ljude, pevajući: "Slava na visini Bogu, na zemlji mir, među ljudima dobra volja", posle čega su i pastiri otisli u pecinu da se s radošću poklone bogomladencu i daruju ga onim što su imali - jagnjetom.

Biblijska simbolika

Za razliku od siromasnih pastira, bogate darove tek rođenom Hristu, do kojeg su stigli prateći 40 dana neobično sjajnu zvezdu koja se nisko kretala od severa ka jugu, a ne kao ostale zvezde od istoka ka zapadu, donela su trojica mudraca sa Istoka. Dosavsi da mu se poklone kao novom caru sveta, darivali su ga tamjanom, zlatom i smirnom. Nije ostala misterija ni ko su trojica mudraca koji su presli tako dug put da bi se poklonili jednom detetu rođenom u pecini. Sveti Dimitrije Rostovski tvrdi da su oni bili vladari gradova ili oblasti u Persiji, Arabiji i Misiru. Stari sedokosi Melhior, golobradi mladi Gaspar i tamnopusi i bradati Valtazar predstavljaju, u stvari, citav ljudski rod, jer su njih trojica predstavnici sve tri ljudske rase na planeti koje su potomstvo Nojevih sinova Sima, Hama i Jafeta.

Zasto su se Isusu Hristu prvi poklonili baš pastiri i mudraci, najneobrazovaniji i najučeniji među svim ljudima? Kako u kosmosu nema slučajnosti, jer je "svet ovaj vatra koja se s merom pali i s merom gasi", mnogi teolozi i filozofi trudili su se da dokuče poruku tog događaja, o kojem i vladika Nikolaj Velimirović u "Ohridskom prologu" kaže:

"Gospodu Isusu rođenom u Vitlejemu najpre se poklonise pastiri i mudraci (zvezdari) s Istoka, dakle, najprostiji i najmudriji ovoga sveta. I dan-danas najiskrenije se klanjaju Gospodu Isusu, Bogu i Spasu, najprostiji i najmudriji ovoga sveta. Pokvarena prostota i poluucena mudrost vazda su bile neprijatelji Hristova Božanstva i Njegovog Jevandjelja". U biblijskim knjigama nalazi se i odgovor zasto je Sin Božiji rođen baš u ovcarskoj pecini. Nazivajući rođenje Hristovo "najvećom tajnom u vremenu i prostoru", vladika Nikolaj piše: "U pecini se rodi Gospod da pokaze da je ceo svet jedna tamna pecina koju samo on jedini može osvetliti. U Vitlejemu se rodi Gospod - a Vitlejem znači dom hleba, da pokaze da je on jedini hleb života, dostojan pravih ljudi".

Najveća tajna vasiona

HRISTOS SE RODI

Kada se Adam i Eva, na nagovor djavola prerusenog u zmiju, ogresise o Boziju zapovest i okusise jabuku sa drveta poznanja dobra i zla, Bog ih pravedno kazni i istera iz raja u kome su do tada bezbrizno ziveli. Praotac i pramajka, ostavljeni da se staraju sami o sebi, spoznase napore, strah, bolest, zalost, pa i smrt. Srecni i bezbedni u raj, Adam i Eva postadose nesrecni na zemlji.

Ali, kako je covek stvoren po slici i prilici Bozijoje, to ga Stvoritelj nije sasvim odbacio od sebe, vec mu je dao nadu da ce, kad za to dodje vreme, poslati Spasitelja koji ce izmiriti ljude s Bogom. Njegova misija bice da svojom zrtvom iskupi ljudski rod od praroditeljskog greha, dajuci im istovremeno priliku da se spasu od greha, zla i smrti - one duhovne. Vekovima su pojedini pobožni ljudi zeljno iscekivali kada ce se Mesija pojaviti, a proroci su najavljuivali da ce se to dogoditi "kad se ispuni vreme". Kada je doslo vreme da se ostvare reci starozavetnih proroka i proračun proroka Danila, na 5508 godina od stvaranja sveta, ili 753 godine od osnivanja Rima, "posla Bog svog Sina Jedinorodnog, koji se rodio od zene". Devet meseci posle Blagovesti, u Judeji i u ljudskom oblicju, Hristos se rodi.

Od dana Hristovog rođenja zapocinje hriscanska era i od tog dana hriscanski narodi, ali i sav ostali svet, pocinju da broje godine. Za spomen na najveću tajnu vasiona - a najveći umovi sveta se slazu da je Hristovo rođenje tajna nedokuciva ogranicenom ljudskom umu - ustanovljeno je praznovanje Bozica. Sveti Jovan Zlatousti kaze da je Bozic izvor za sve hriscanske praznike, jer da nije bilo Hristovog rođenja, ne bi bilo ni krštenja, ni vaskrsenja, a to znaci ni hriscanske vere.

Bozic se nije praznovao u prva tri veka hriscanstva jer, kako u heortologiji (nauci o praznicima) pise Lazar Mirkovic, "hriscanski pogled na coveka i coveciji zivot nije davao znacaj telesnom rođenju i telesnom zivotu, koliko duhovnom rođenju - krštenju i telesnoj smrti kao rođenju za vecni duhovni zivot". U IV veku, u vreme cara Arkadija, uvedeno je da se Bozic praznuje odvojeno od Bogojavljenja i da se praznuje 25. decembra (tada je postojao samo julijanski kalendar, koji se danas naziva i stari). U Rimu je Bozic kao poseban praznik slavljjen 354. godine, a u Carigradu 379. godine.

M. K.

(Odlomak iz hodocasca monahinje Eterije u Svetu zemlju iz 4. veka)

Epifanija - rođenje Hristovo

Blagosloven je koji dolazi u ime Gospodnje - i ostalo sto dolazi. I posto je zbog monaha koji peske idu, potrebno lakse ici, to se dodje u Jerusalim u onaj cas, u koji pocinje moci covek coveka poznati, a to je blizu svetlosti (pre zore), ipak pre no sto bude svetlost. Cim se tamo stigne (dodje), odmah ulazi episkop i ceo narod s njime u crkvu Vaskrsenja, gde vec svetiljke bezbrojne obilno svetle. Tamo se poje jedan psalam, govori se molitva, blagosiljaju se od episkopa prvo katihumeni, zatim verni. Tada se udaljava episkop i ide svako svojoj kuci da se odmori. A monasi ostaju tamo sve do dana i poju himne.

A kada se narod odmorio, kupe se svi sa pocetkom drugoga casa (7 casova) u Veliku crkvu koja je na Golgoti. Kakav je pak ukras (sjaj) onog dana (tri) crkve: Vaskrsenja, Krsta i u Vitlejemu, suvisno bi bilo pisati, gde ti osim zlata, dragog kamenja i svile nista drugo ne vidis.

Ali da se vratimo na stvar, to se prvog dana vrsi liturgija (missa) u Velikoj crkvi koja je na Golgoti. I dok oni propovedaju ili pojedine odseke citaju ili govore (poju) himne, sve je ipak podeseno prema samom danu; tada, posto je liturgija u crkvi odrzana, ide se po obicaju sa pesmama u crkvu Vaskrsenja i tamo biva otpust (missa) oko 6. casa. Isto tako u onaj dan biva i uvece prema svakidasnjem obicaju.

U iduci dan tako isto se ide u istu crkvu na Golgoti, a isto tako i u treci dan. Kroz sva ta tri dana sluzi se s velikom radoscu u crkvi, koju je podigao Konstantin, sve do 6. casa. U 4. dan u Eleoni, tj, u vrlo lepoj crkvi koja je na Maslinovu brdu, sve se isto tako ukrasava i slavi tamo; petog dana u Lazariumu (grob Lazara u Vitaniji), koji je oko 1500 koraka od Jerusalima (udaljen): u sesti dan na Sionu; sedmog dana u crkvi Vaskrsenja, a osmog dana kod Krsta - ad Crucem. I tako se, dakle, kroz osam dana sva ova radost i ovaj ukras slavi na svim svetim mestima, koja sam gore imenovala.

U Vitlejemu pak za svih osam dana svakoga dana sluzi se bogosluzenje sa istim ukrasom i istom radoscu od prezvitera i od celog klira istog mesta i od monaha, koji pripadaju onom mestu.

1) Ovde Eterija daje opis bogosluzenja na praznik Epifanije ili Rodjenja Hristova, koje je tada u Jerusalimu slavljeno jos 6. januara, a ne 25. decembra. List na kome je bilo izloženo bogosluzenje tj. bdenije u Vitlejemu izgubljen je, a sacuvani i ovde izloženi deo opisuje povratak iz Vitlejema u Jerusalim uz pojanje: "Blagosloven je koji dolazi u ime Gospodnje.". Posto Eterija kod Vaznesenja opisuje odlazak u Vitlejem, to je verovatno isto tako bilo i na Rodjenje Hristovo, naime episkop je uoci praznika, pracen klirom, monasima i narodom, izlazio iz Jerusalima u Vitlejem, da bi tamo u pecini rođenja Hristova, nad kojom je carica Jelena podigla veliku baziliku, odsluzio bdenije.

Kao sto cemo videti, u Jerusalimu se na praznike islo na ono mesto gde se zbilo dogadjaj koji praznik slavi. Ovde na praznik Rodjenja Hristova islo se u Vitlejem, u pecinu rođenja Hristova.

IZ SRBIJE U CECENIJU - SA IKONOM

Donski kozak Roman Iljuskin, upisan u zvanicni kozacki registar, rodio se u selu Berezovska u Volgogradskoj oblasti. Od samog detinjstva je zajedno sa majkom odlazio u susedno selo u crkvu, gde mu se pruzila prilika da posmatra lepotu svetih ikona.

- Poceo sam da se zagledam u pravoslavne likove i da pomislim, da je to - svet ljudske duse kaze Roman, - i godine

1991. sam otputovao u Sergijev Posad, u ikonostasku skolu. Prva moja ikona bila je Nerukotvoreni Spasitelj - kopija novgorodske ikone iz 12. veka iz Tretjakovske galerije... Ona je bila namenjena obnovljenoj crkvi Rozdestva Presvete Bogorodice u zavicaenom selu, koja je srušena tridesetih godina (20. veka). Na Trojcin dan kozaci su doneli ikonu u litiji oko sela i namestili je u ikonostasu hrama.

Kao ozbiljan ispit profesionalne zrelosti za Romana je postao rad na ikoni blagovernog kneza Aleksandra Nevskog, koja se sada nalazi u hramu Hrista Spasitelja u Moskvi, posle cega je uz blagoslov mitropolita Volgogradskog i Kamisinskog Germana, Roman posao da predaje i obnavlja drevni zanat u otadzmini.

-Marta meseca 1999. vodio sam ispite studenata. Kada smo culi za agresiju SAD i NATO-a protiv pravoslavne Srbije, to smo prihvatili kao izazov svima nama. Osobito, kada je prispela vest o tome, da su prve americkie rakete pale kraj zidina drevnog manastira Gracanice na Kosovu.

-Studenti su prikupljali potpise za odbranu bratskog naroda, i mi smo preko Interneta poslali protestno pismo Klintonovoj administraciji. A u Srbiju je upuceno pismo tople podrške. Upravo tada sam ja odlucio da otputujem u Beograd.

-Sa svojim studentima sam se popeo na Mamajev kurgan i tamo smo se pomolili kraj bratske grobnice vojnika koji su pali u Staljingradskoj bici. Mladici su sakupili pregrst svestene zemlje i u skladu sa starim obicajem, zamolili da je ponesu u Srbiju. Nasi preci su verovali da ce zemlja prozeta krvlju vojnika-mucenika pomoci da se istraje u borbi i pobedi.

-U jugoslovenskoj ambasadi pomocnik konzula mi je rekao: „Ocigledno je da je i Vama sudjeno da ratujete! Ali zapamtite: Srbija je kucni prag Rusije!“ Svestenik Aleksandar Sargunov, predsednik Rusko-srpskog bratstva u Moskvi, upoznao me je sa Srpkinjom Milenom. Ona mi je dala adresu svoje prijateljice - poznate jugoslovenske sahistskinje Milunke Lazarevic. Po dolasku u prestonicu Srbije ova postarija zena mi je u svemu pomagala.

-U Beogradu nisam osecao nit raga uznemirenja - verovao sam da ce Gospod sve upraviti. Vec sedmog maja primili su me u svojoj gradskoj rezidenciji Njegova Svetost Pavle, patrijarh srpski. Ostao sam u Beogradu da bih izvršio nalog naseg atamana: da naslikam na dar braci Srbima ikonu Spasitelja Nerukotvorenog, omiljenu ikonu donskih kozaka.

-Poceo sam slikati u studentskom domu beogradskog Bogoslovskog fakulteta. Tamo sam nasao utociste i radionicu uz pomoc lake ruke Milunke Lazarevic. Ukazivali su mi iskreno gostoprinstvo: izjutra sam na kvaki ulaznih vrata nalazio paket sa hlebom i mlekom. Prozor radionice je gledao na Pancevacki most preko Dunava, koji je kasnije sam doznao, bio jedan od mogucih raketnih ciljeva NATO-a. Na desetine Beogradjana, uhvativsi se za ruke, stajali su na nočnoj strazi na ovom mostu, braneci ga svojim telima.

-Devetog maja dosao sam na antinatovski miting kod katedralne crkve Svetog apostola Marka i predao sam zemlju iz Staljingrada srpskoj glumici Ivani Zigon, koja ju je položila uz rusevine RTV Centra Srbije, koji je postao zajednickim stratistem sesnaestorice novinara. Jedan deo zemljice iz volgozgradske kesice ostao je u oltarskoj apsidi ruske crkve Svete Trojice, koju su sagradili Kozaci emigranti.

Ikona Nerukotvorenog Spasitelja koju je naslikao Roman boravila je na Kosovom Polju, na položajima mirotvornog kontingenta na Slatini. U jedan od malobrojnih preostalih manastira - Gracanicu Spasiteljev lik dovezli sun a BRT-u, a ruski desantni major uneo je ikonu u manastir.

-Kako se radovao episkop rasko-prizrenski Artemije i sestre-monahinje... „Ovo je nasa, ovo je kosovska ikona!“ govorele su one posle liturgije. Teska srca sam ja odnosio od monahinja ikonu koja im je postala tako draga, obecavajući pri odlasku, ako za to bude Bozja volja, da cu obavezno i za njih naslikati slicnu ikonu.

-I gle, Spasiteljev lik je opet u Beogradu, 27. januara 2000. godine, na praznik Svetog Save Srpskog, posle svecanog bogosluženja, ikonu su uneli u oltar. Zauvek.

Clanovi Rusko-srpskog bratstva, bivsi kadrovski oficiri, koji su ucili u suvorovskim skolama Sovjetskog Saveza, zamolili su Romana da naslika jos jednu ikonu - i to sada - na dar ruskom narodu i poverili je umetniku da je odnese u Ceceniju. Roman je ispunio ovu molbu Srba. Druga ikona Spasiteljeva naslikana je takodje u Beogradu, a osvetio ju je osamdesetogodisnji iguman starog manastira Studenice, otac Julijan, blagoslovivsi Romana za putovanje sa ovom ikonom u daleku Ceceniju... „Najbolja pomoc Srbima je snazna Rusija. Nase Kosovo - je vasa Cecenija,“ rekao je pri prastanju iguman.

„Ova ikona je dar velikom ruskom narodu od mnogostradalnog naroda srpskog“ - glasi natpis na unutrašnjoj srani daske. Izradio je najbolji kaligraf u Srbiji, professor prestonickog Fakulteta primenjenih umetnosti.

„Tada, u Ceceniji mi smo, zajedno sa svestenikom iz Stavropolja, ocem Srgijem, boravili deset dana, - prica Roman, negde smo isli sa litijom, dopiruci do visokoplaninskih karaula u Argunskoj klisuri. Svuda smo se susretali sa mladim vojnicima. Oko stotinu njih krstili su se u ledenoj void Arguna.

-Boravili smo u selu Saroj, sreli smo se sa muslimanskim mulom Abubakarom. Njegova kuca je skromna, da ne kazemo - sirotinjska. Nema prakticno nikakvog namestaja, osim stola i starinskog kredenca bez stakala. Nas bacuska je govorio sa domacinom o miru. Cecenci su govorili o tome kako im je dosadilo da ratuju, a mula je molio da objasne ljudima da valja razlikovati mirno stanovnistvo i bojovnike, koji su, po njegovim recima, tu nedavno jezdili po klisuri u dzipovima, i razmahujuci stosovima dolara pozivali mladez u svoje redove.

-Upoznao sam se sa malisanom Beslanom. Majka me je molila: „Uzmite ga da nauci da slika. On ima talenta“. Obecali smo da cemo doneti Beslanu posiljku sa bojama i kicicama. Deca, bez obzira na sve prezivljeno, po recima njihovog ucitelja, nemaju za sada mrznje prema Rusima. Ja sam naslikao portret Beslana i njegovog prijatelja Sahmahmuda i poklonio im ga.

-Na pogranticnoj karauli Mesehi su hteli da grade marsevsku kapelicu i molili su me da im za nju posaljem projekt. Ovu molbu sam im ispunio kada sam k njima posao sledeci put. Ikona koju smo doneli iz Srbije zauzece u njoj svoje stalno mesto na ikonostasu.

-Ovakva mesta lokalno stanovnistvo naziva „Mrtva dolina“. Nekada davno ovde je ziveo hriscanski narod. Mi smo videli

rusevine završne kule. Na kamenu iznad ulaza je starinska predstava ravnokrakog krsta izrešetnog mecima Vahabita. Pored njega video sam drugu predstavu, takodje staru: Hristov monogram, rimski krst i riba - simbol davnog hriscanstva.

Na karauli Tangahoj, do koje smo se uspinjali oko tri casa, pre nekoliko dana nastradao je od eksplozije granate jedan oficir... Vrativši se od zamornog prelaza i skidajući opremu, on je slučajno zakacio okidac. Istrcavši iz bunkera, on nije uspeo da odbaci bombu koja mu je eksplodirala neposredno u ruci. Na molbu njegovih drugova mi smo odslužili parastos. Posle toga je otac Srgije podsetio vojnike na Spasiteljeve reci o tome, da „Nema vece ljubavi od one da neko polozi dusu svoju za prijatelje svoje“. Srpska ikona je celu noc visila u tom bunkeru. Gorele su svece, a vojnici su dolazili da se pomole.

Neposredno na borbenim polozajima granicara, u bunkerima i satorima, pa cak i na ravnini na visokim planinama koje su neposredno prodivavali zimski vetrovi, Roman je naslikao jos jedan lik Spasitelja, s tim da bi se svaki ruski vojnik, kada vidi Nerukotvoreni Lik, jos jednom podsetio koje je velike Otadzbine on vojnik. Sada se ta ikona nalazi u Moskvi. Prisecajuci se molbe kosovskih monahinja i licno episkopa Rasko-prizrenskog Artemija, ikonopisac Roman se sprema da odveze svoju ikonu na Kosovo, kao dar svih pravoslavni Rusa, od vojske ruske.

Besedio je djakon Dimitrij Nikolajev

**POBEDA br. 5 - Novine Sinodalnog odeljenja Moskovske Patrijarsije za vezu sa oruzanim snagama
Preveo sa ruskog g. Nikola Damjanovic, professor slavistike iz Beograda**

ZASTO SE BOZIC SLAVI 25. DECEMBRA

Ovo pitanje nije rezultat puke ljubopitljivosti. Odgovarajući na to pitanje, saznacemo nesto i o sustini same hriscanske vere, tacnije, o nacinu na koji hriscani shvataju svoj odnos prema spoljasnjem svetu koji jos nije znao Hrista, niti je u njega verovao.

Radi se o tome da se istovremeno sa sirenjem hriscanstva u vreme pocetka nase (tj. hriscanske) ere, u grcko-rimskom svetu jednako brzo sirio i poslednji veliki paganski kult - kult sunca. Sedamdesetih godina III veka rimski car Aurelijan je taj kult sunca proglasio za zvanicnu religiju citavog Rimskog carstva. Ta religija je proslavljala sunce kao izvor zivota i, stoga, kao visu bozansku silu. Kao i svekoliko paganstvo, i kult sunca je bio religija obozavanja prirode i prirodnih zivonosnih sila. Glavni praznik religije sunca bili su dani takozvanog zimskog solsticija, to jest, poslednji dani decembra, kada bi posle najveceg rastojanja Zemlje od Sunca iznova zapocinjalo priblizavanje Zemlje Suncu i, zajedno s tim, ponovni nadolazak toplote i svetlosti u prirodi, odnosno, priblizavanje prolecnom vaskrsenju prirode i trijumfu zivota nad zimskim umiranjem.

Ljudi te epohe, naravno, nisu znali za astronomske zakone okretanja Zemlje oko Sunca. Za njih je ta pobeda svetlosti nad tamom i to vaskrsenje prirode bilo zaista bozansko чудо. U sredistu tog cuda je stajalo sunce kao izvor svetlosti i izvor zivota. Kult sunca je, tako, postao poslednja velika religija paganskog sveta osudjenog na nestajanje, a praznik zimskog solsticija u mesecu decembru je predstavljao poslednji veliki paganski praznik. Zato je upravo taj kult bio glavni protivnik i neprijatelj prvih hriscana. Sa tim su kultom prvi Hriscani vodili odsudni boj.

Rimski car Konstantin - koji je najpre i sam bio idolopoklonik kulta sunca - obratio se pocetkom IV veka u hriscanstvo. Time se završila epoha trovekovnog gonjenja hriscanstva. Hriscanska Crkva je dobila mogucnost da javno i nesmetano organizuje svoj Zivot, da gradi hramove i, sto je najvaznije, da slobodno propoveda svoju veru. Po procenama istoricara, u trenutku Konstantinovog obracanja u hriscanstvo, hriscani su cinili ne vise od deset procenata celokupnog stanovnistva Rimskog carstva, pri cemu su oni gotovo u potpunosti pripadali gradskom stanovnistvu. Medju zemljoradnicima gotovo i da nije bilo hriscana.

Crkva je, dakle, odjednom bila prinudjena da krene u masovnu propoved o Hristu kao Spasitelju da bi i tih preostalih devedeset procenata stanovnika Rimskog carstva preobratala u hriscanstvo kao novu veru. Da bi uopste mogla da pristupi tom zadatku, Crkva je morala da pobedi paganstvo, i to, ne sredstvima spoljasnje prinude, vec iznutra, to jest, objavljujuci ljudima ne samo superiornost hriscanstva nad svakim paganstvom, vec - pre svega - objavljujuci u hriscanstvu otkrivenu univerzalnu i spasonosnu Istinu.

Glavni metod kojim se Crkva sluzila da bi neznabosca preobratala u hriscanstvo bio je metod sublimisanja i preobrazavanja samih paganskih verovanja: Crkva je preciscavala neke paganske obicaje i ispunjavala ih hriscanskim smislom i sadrzajem. Pagani su u decembru praznovali rodjenje sunca. I tog istog dana su hriscani poceli da praznuju rodjenje Isusa Hrista kao istinskoga duhovnoga Sunca, to jest, kao dan ulazenja istinske, duhovne Svetlosti u ovaj svet... Mi cak i danas na dan Rozdestva Hristovog u troparu, glavnoj crkvenoj pesmi tog praznika pevamo: "Rodjenje Tvoje, Hriste, Boze nas, zasija svetu svetlost razuma, jer u njemu oni koji zvezdama sluzahu, od zvezde se naucise da se klanjaju Tebi, Suncu Pravde (Istine)..."

Kao sto vidimo, hriscanstvo je prihvatilo ideju sunca kao izvora svetlosti i zivota: ono je tu ideju - koja je bila karakteristicna za gotovo sve pagane i sve prehriscanske kulture - preobratala u otkrivanje svoje vere u Hrista. Vi verujete u sunce - govorila je Crkva paganskom svetu - ali to prirodno i fizicko sunce i nije nista drugo do simbol, odblesak i orudje jednog drugog, viseg, duhovnog i bozanskog Sunca.

A jedino je u tom bozanskom Suncu istinski zivot, Svetlost i Pobeda. Vi proslavljate rodjenje fizickog sunca, a mi vas pozivamo da proslavljate dolazak u svet Bozanskoga Sunca - Hrista, zovemo vas da uzvedete vas um od fizickog i vidivog sunca ka duhovnom i nevidivom Suncu - Hristu. Tako je praznik Rozdestva Hristovog postao neka vrsta konacnog ispunjenja svega onoga sto je praznovalo paganstvo: Rozdestvo Hristovo je postalo dogadjaj i praznik okoncanog i ispunjenog ocekivanja, ceznje i nadanja svih ljudi. Svemu tome sto je paganski covek ugradjivao u svoje poklonjenje suncu - svoju veru u smisao sveta i njegov svetli, smisleni i bozanski karakter - hriscanstvo je dalo licno ime: Hristos.

Tako je praznik Rozdestva Hristosa utemeljen kao praznik ispunjenja svih covekovih predosecanja i cekanja, ispunjenja svekolike i neunistive covekove zedji za smislom i dobrom, ali - u isto vreme - kao praznik pocetka nove religijske epohe. Epohe u kojoj je covek prestao da obogotvorava prirodu i njene slepe sile i poceo da se poklanja Onome Koji se javlja u prirodi, ali Koji je iznad prirode.

Onome Koji je sami izvor svekolikog zivota, Koji je sadrzaj i cilj tog zivota. Tako je Crkva iznutra pobedila paganstvo, to jest, idolopoklonstvo stvari, klanjanje stvari umesto Tvorcu. Tako je covek - primivsi od Hrista "svetlost razuma" - bio oslobodjen od svog ropstva svetu i prirodi.

(Tajne praznika)

Napomena: Hrisceanske crkve (rimokatolicka i ...) koje se pridrzavaju gregorijanskog kalendara slave Bozic 25.

decembra, Srpska pravoslavna crkva, koja sledi stari julijanski kalendar (zaostaje za gregorijanskim 13 dana) proslavlja Hristovo rođenje 7. januara po grigorijanskom, odnosno 25. decembra, ali po julijanskom kalendaru.

Aleksandar Smeman

Povest o Bogorodici Trojerucici

SVETINJA HILANDARA

Zabeleženo je predanje da je ikona Bogorodice Trojerucice svetinja Hilandara, poreklom iz Jerusalima, najznacajnijeg grada na Svetom Istoku, i da je u vreme ikonoborstva (osmi vek), sv. Jovanu Damaskinu, velikom zastitniku ikona i neustrasivom borcu za njihovo ocuvanje, oklevetanom i kaznjenom isecanjem sake, izlecila ruku. Svetitelj joj je iz zahvalnosti dodao trecu ruku od srebra, pa je tako i nazvana - Bogorodica Trojerucica.

Verovalo se da je ovu ikonu doneo u Hilandar sveti Sava sa svog puta po Svetom Istoku (1228-1230). Saopsten je i podatak da je u Skoplju, srpskoj prestonici za vreme kralja Milutina (1282-1321), kralja Stefana Decanskog (1321-1331) i cara Dusana (kralj od 1331, a car od 1346. do smrti 1355), postojala crkva Svete Bogorodice Trojerucice, i da je ova ikona bila u njoj sve do osvajanja Skoplja od Turaka (1392), kada se, po legendi, na cudesan nacin ponovo nasla u Hilandaru.

Tradicionalno ukrasavanje

Smatralo se da je ikona u vreme cara Dusana vec bila dotrajala i da je tada nastala njena kopija, kao delo jednog od vizantijskih slikara sredinom DzVI veka. O ukrasu na ikoni receno je da je "prekrivena srebrnim i zlatnim okovima ispod kojih se krije Bogorodica sa Hristom tipa Odigitrije", to jest Bogorodice Putovoditeljice. Posebno je bilo naglaseno da je to velika litijska ikona, vel. 90 sa 110 cm i da su joj okovi skupoceni. Na poledjini ove ikone naslikano je poprsje svetog Nikole za koje se kaze da je i ono iz vremena cara Dusana, i da je takodje rad vizantijskog slikara.

Izuzetno bogata zbirka drevne ruske umetnosti u Zagorskom drzavnom istorijsko-umetnickom muzeju, nedaleko od Moskve, sacuvala je remek-dela ruske umetnicke, zlatarske-juvelirske, kujundzijske i graverske tradicije od DzIV do pocetka DzVII stoleca. Ovog puta ukazacemo samo na jedno tipicno i bitno obelezje ruskog tradicionalnog ukrasavanja ikona sa srebrnim odlivom, naknadno pozlacenim i ukrasanim dragim kamenjem i biserima, upravo na istovetan nacin kao sto je ukrasena i svetinja manastira Hilandara, ikona Bogorodice Trojerucice.

Iznenadjuje da se u pomenutom opisu ove ikone uopste ne govori o dragom kamenju i biserima, vec samo o "srebrnim i zlatnim okovima". Medjutim, rec je o jednom monumentalnom okovu, odlivenom od srebra, velicine ikone 90 sa 110 cm, naknadno pozlacenom, i bogato ukrasanim raznobojnim dragim kamenjem, sa krupnim i sitnim biserima, kao i sa ugraviranim ruskim natpisima.

Svetiteljske figure

Posebno iznenadjuje sto u dosad spomenutim opisima ikone Bogorodice Trojerucice uopste nisu oznacene brojne svetiteljske figure, u plitkom reljefu, u pravougaonj traci, sirine oko 11 cm, duz horizontalnih i vertikalnih ivica velikog okova. U uglovima ovog pravougaonog okvira sagledavaju se poprsja andjela. U gornjem horizontalnom delu okvira po sredini je predstava Boga sa Svetim Duhom, a levo i desno od nje su po dve sedece svetiteljske figure (jevandjelisti?), izmedju kojih je posebno okruzeno prazno polje sa ugraviranim natpisima svetitelja. Bilo bi korisno da buduci proucavaoci ikone Bogorodice Trojerucice detaljno snime sve pojedinosti sa pravougaonog okvira na okovu, kao i da kalkiraju sve natpise na njemu ne bi li se uverljivo sagledala ruska paleografija na okovu ove hilandarske svetinje. Na prilozenoj fotografiji ikone Bogorodice Umiljenija iz DzV veka iz Zagorskog drzavnog istorijsko-umetnickog muzeja odvec jasno se sagledava tipicno, istovetno ukrasavanje odlivenog srebrnog okova za ikonu. Koliko se takav vid ukrasavanja ikona primenjivao cak i na skupocenim vezovima na posebnim tkaninama, najuverljivije svedoci vez na tamnocrvenom spanskom atlasu, s predstavom Svete Trojice (andjela), delo kceri cara Borisa Godunova, Ksenija .

Duhovnost i plemenitost

Ono sto je bitno za likovnost ikona velike moskovske oblasti toga vremena, to je da je inkarnat na ikoni Bogorodice Umiljenija iz DzV veka znatno svetliji negoli na ikoni hilandarske Bogorodice Trojerucice, koji je tipican za kraj DzVI i pocetak DzVII stoleca. Velike ikone tipicne su za rusku umetnost od DzVI do DzVII veka. Najslavnije su islikane rukom ruskog genija Andreja Rubljova (1360-1430).

Carske umetnicke, slikarsko-zlatarske, graverske, veziljske i druge radionice u vreme Ivana Groznog (1530-1584) i Borisa Godunova (1598-1605) svakako su iznedrile i hilandarsku najvecu svetinju, Bogorodicu Trojerucicu, krajem DzIV ili pocetkom DzVII stoleca, a najverovatnije i velike ikone takozvanog Hilandarskog cina.

Manastir Hilandar poseduje lepu i skupocenu zbirku ruskih ikona DzIV-DzV do DzVII stoleca. Medju njima se kao najstarija posebno izdvaja takozvana Bogorodica Teodorovska (DzV-DzVI vek) ciji je okov daleko bogatije ukrasen od okova sa ikone Bogorodice Trojerucice, na kojem se pored bisera, i dragog kamenja, vidi i raznobojni emajl.

Radomir NIKOLIC

Ruka Trojacija

Kad mi na seci odrezu komad po komad
ovog tela, koje krenu u nistice
primi te delove - da sam opet nomad
Sveta Ikono Ruko Trojacije
Bace li psima moju glavu pred noge
da iz nje iscuri i poslednje oko netremice
uzmi je u svoj zavezljaj, nezno, ko majke mnoge
Ikono Sveta Ruko Trojacije
A kad spazis da su i ruku strgli iz ramena
da bi jos vise nagrdili izmuceno ovo lice
omotaj je tvojim platnom od tkanja lanena
Ruko Sveta Ikono Trojacije
Tebi nije suvisak da jos jednu, eto, imas
vernu ruku - da ti stane u prisluznice
a za mene je to veliko: da je jos ziva
Ruko Ikono Svetotrojacije
Za tebe snaga moze biti tek utrojena
ako ti se pridoda i ta malenkost truncice
za mene: bez tog potpisa - nema ni imena

Sveta Ikono Rukotrojacije
Ne, ne trazim da se od tebe ista prelije
ni od moci, ni od svetinje - ali Svetice
ta moja ruka znala je slovo, molepstvije
Ikono Sveta Rukotrojacije
Pravedno je da, takva, ostane pod carom
na nekom zidu, gde se pada nicice
Zivot nije svetlost - ako nije s darom
Ruko Sveta Ikonotrojacije
Koliko ce, tad, u koga biti ruku -nije vazno
vazno je da je sve to medj' nama nedelimice
i da srastaju rane - uprkos bolu neutaznom
Ruko Ikono Svetotrojacije
Pa kad sve na jedno zbrojis u nemosti
da saberes i oduzmes - sve moje krivice
pokupi u gomilu, osvestaj jadne ove kosti
Ikono Ruko Trojesvetice
Precista djevo, Majko, Sestro - Bogorodice

Radoslav PAJKOVIC

Kosovski Srbi nezadovoljni sto drzava nema jedinstvenu strategiju

KOSOVO MORA DA UDJE U USTAV KAO DEO SRBIJE

Beograd - Cinjenica da vlast u Beogradu nema jedinstvenu strategiju za Kosovo i Metohiji i da se potpisuju sporazumi bez znanja i konsultovanja predstavnika kosovskih Srba, najvazniji su uzroci nezadovoljstva kosovskih Srba zvanicnim Beogradom, culo se juce na konferenciji za novinare u Medija centru na kojoj su o teskom polozaju srpske zajednice u Pokrajini govorili episkop rasko-prizrenski Artemije (Radosavljevic), Rada Trajkovic, sef poslanickog kluba Koalicije Povratak u privremenoj Skupstini Kosova, Randjel Nojkic, i Dragan Velic, svi ispred Srpskog nacionalnog veca Kosova i Metohije, kao i Milan Ivanovic, predsednik SNV za severno Kosovo i Metohiju.

Prema recima vladike Artemija, predstavnici kosovskih Srba nisu u potpunosti zadovoljni ni prekjucerasnjim razgovorima sa srpskim i jugoslovenskim drzavnim vrhom, jer nije bilo jasnih zakljucaka, nego je ostavljeno da se do 21. januara 2003. godine razmisli sta treba da se radi. "Bez nase drzave Srbije i Jugoslavije sami niti mozemo, niti hocemo da resavamo nase probleme. Ali, moramo da preduzmemo konkretne i ozbiljne korake po pitanju sprovođenja Rezolucije 1244 SB. Nadamo se u razumevanje vlasti u Beogradu, Unmika i Kfora", rekao je vladika Artemije i zalozio se da Koordinacioni centar savezne i republike vlade za Kosovo i Metohiju sa "Dedinja dodje medju kosovske Srbe i otvori kancelarije u svakom mestu gde oni zive".

Milan Ivanovic zamera Beogradu sto ne priznaje rezultate lokalnih izbora u pojedinim opstinama na severu Pokrajine u kojima su pobedili SNV za severno Kosovo i Metohiju i DSS, sto se nasa diplomatija nedovoljno bavi kosovskim problemom, kao i potpisivanje nekoliko "losih sporazuma, pre svega o pravosudju, kosovskoj policijskoj sluzbi, kao i o severu Kosovske Mitrovice, bez znanja predstavnika kosovskih Srba". Kosovski Srbi, kako je naglasio Ivanovic, traze decentralizaciju, vracanje nase vojske i policije u skladu sa Rezolucijom 1244. Kritikovao je i plan Mihaela Stajnera za povratak prognanih Srba, cutanje nevladinih organizacija u Beogradu i Pristina na krsenje osnovnih ljudskih prava kosovskih Srba, nespremnost medjunajerodne zajednice da spreči njihovo svakodnevno stradanje. Posebno je istaknuto

da nijedna od politickih stranaka kosovskih Albanaca ne prihvata razgovor sa Koalicijom Povrtak. Rada Trajkovic je u ime kosovskih Srba zatrazila od drzavnog rukovodstva da se u novom Ustavu prostor Kosova i Metohije definise kao prostor drzave Srbije. "Niko nema prava da taj prostor odvoji. Trazimo i mogucnost referendumu i sireg konsenzusa srpskog naroda u celoj drzavi Srbiji o pitanju buducnosti Pokrajine. Niko u Srbiji nece smeti da potpise bilo sta bez sireg konsenzusa srpkog naroda po ovom pitanju", naglasila je Trajkovic.

Forsiranje pitanja konacnog statusa Kosova i Metohije, prema njenom misljenju, moglo bi vec posle Nove godine da izazove destabilizaciju Kosova, radikalizaciju kosovskih Albanaca, koji pripremaju demonstracije, ali i kosovskih Srba, pogotovo imajući u vidu sve cesce albanske zahteve koji se stavljaju pred privremenu Skupstinu Kosova o proglašenju nezavisnosti Pokrajine i stvaranju unije izmedju Kosova i Albanije. "Prolece nce biti sasvim mirno", smatra Rada Trajkovic.

- Ako hoce stabilizaciju Balkana, medjunarodna zajednica mora da odluku o statusu Kosova odlozi za nekoliko godina, dok se stanje ne normalizuje. U protivnom bice u situaciji da se sukobi sa radikalnim Albancima koji zeze nezavisnost po svaku cenu, dok medjunarodna zajednica nema ideju kako da izadje iz sadsnje situacije - smatra Rada Trajkovic. Ona je pozvala Mihaela Stajnera, sefa Unmika, da omoguci srpskim poslanicima da bez diskriminacije ucestuje u radu parlamenta, kao i da privremene kosovske institucije privede postovanju Rezoluciji 1244 SB.

"Zimska idila"

-Problem su Unmik, kosovski Albanci i nasa vlast. To je knedla koju treba progutati. Osim sto nema jedinstvene strategije, mora se postici i zajednicki stav oko pitanja nacina i brzine resavanja statusa Kosova i Metohije. Potrebni su nam cesci sastanci da bi se prevazisile postojece razlike. Na prekjucerasnjem sastanku Zoran Djindjic bio je pragmatican. Vec znate kako se ponasa. Vojsav Kostunica je bio ozbiljan i odgovoran. Goran Svilanovic jeste sa Kosova, ali o njemu ne govori. Bio je rezervisan. Sto se tice generala Krge, vec znate, Crkva i Vojska imaju najvece poverenje naroda. Nebojsa Covic - "zimska idila". Govorio je kao da smo mi iz Saveta bezbednosti, pa ne zamo kako izgleda zivot na terenu - rekao je Milan Ivanovic, odgovarajuci na novinarsko pitanje sa kim i zbog cega su konkretno kosovski Srbi nezgodoljni prekjucerasnjim razgovorima kod Kostunice i Djindjica.

J. Tasic

SAOPSTENJE SRPSKOG NACIONALNOG VECA KOSOVA I METOHIFE POVODOM OSTAVKE SEFA KOALICIJE POVRATAK U SKUPSTINI KOSOVA I METOHIFE

Srpsko nacionalno vece Kosova i Metohije sa zaloscju konstatuje da su mnogi clanovi koalicije POVRATAK vise puta za godinu dana narusili svoju zakletvu polozenu pred Nj.Sv. Patrijarhom Pavlom u Peckoj Patrijaesiji, jer su, nasuprot dogovora i zakletve, cesto delovali neusaglaseno i nejedinstveno, sto je u mnogome stetilo interesima srpske zajednice na Kosovu i Metohiji. To nejedinstvo, partijasenje, pretpostavljanje licnog ili stranackog interesa opstendarodnim interesima kulminiralo je na sastanku clanova koalicije Povrtak u Beogradu, 30. 12. 2002. god. Kada su pojedini clanovi dela koalicije POVRATAK na politikantski i nedemokratski nacin organizovali smenjivanje sefa Poslanicke grupe koalicije Povrtak dr Rade Trajkovic. Ona je uvidevsi njihove namere i u nemogucnosti da ih odvrti od toga sama podnela ostavku.

Ovaj cin je uvod u razbijanje Koalicije Povrtak i njeno podcinjavanje kontroli pojedinaca koji imaju nameru da diktiraju ponasanje Koalicije u Skupstini Kosova i Metohije i time realizuju svoju politiku prema Kosovu i Metohiji a u cilju licne koristi i na stetu srpske zajednice. Ta politika koja se vodi iz nekih krugova u Koaloiciji Povrtak i dela vlasti u Beogradu prepoznatljiva je unazad vise meseci i ona permanentno radi na razbijanju ne samo Koalicije Povrtak vec i na razbijanju celog srpskog bica na Kosovu i Metohiji. Svojevrsni je paradoks da su organizatori ove podele koji Srbe guraju u navodnu multietnicnost do juce bili protivnici bilo kakve saradnje sa medjunarodnom zajednicom na Kosovu i Metohiji. Oni jedini razlog za smenu sefa Kaoalicione grupe Povrtak dr Rade Trajkovic nalaze u navodnoj nekomunikativnosti izmedju sefa poslanickog kluba i ostalih poslanika Koalicije, iako su i sami i bez saglasnosti sefa poslanicke grupe obavljali kontakte sa predstavnicima medjunarodne zajednice i njima davali razna obećanja koja su vrlo cesto bila u suprotnosti sa interesima Srba na Kosovu i Metohiji.

Ono sto posebno zabrinjava srpsku zajednicu na Kosovu i Metohiji je to sto pojedinim clanovima Koalicije Povrtak kao i nekim predstavnicima vlasti u Beogradu smeta zajednicki nastup Srpskog nacionalnog veca Kosova i Metohije i Srpskog nacionalnog veca severnog Kosova kao jedinstvenog politickog faktora najuticajnijeg na Kosovu i Metohiji, cime je stvorena jedinstvena politicka mogucnost za delovanje Srba na Kosovu i Metohiji u cilju ostvarivanja sopstvenih prava i sopstvenog opstanka, povratka prognanih Srba i opstanka Kosova i Metohije u okviru Srbije i Jugoslavije.

Zato Vece apeluje na vlasti u Beogradu da se okanu ovakvih hajki protivu uticajnih lidera na Kosovu i Metohiji koji su osvedoceni borci za prava Srba kao i razbijanja zdravih nacionalnih i demokratskih snaga u Pokrajini.

Ovo destruktivno delovanje na razbijanju Srpskog nacionalnog veca, sto je bez sumnje pozadina smenjivanja dr Rade Trajkovic, sprovodi se u cilju promovisanja licnih interesa a na stetu srpske zajednice na Kosovu i Metohiji i to uz pomoc politicki neiskusnih i neobavestanih licnosti. Ovakvo politicko delovanje prouzrokuje sigurno dalje podele Srba na Kosovu i Metohiji, a dovesce u pitanje i sam opstanak Srba u Pokrajini sto je, ma koliko to neverovatno izgledalo, krajnji cilj izvesnih pojedinaca koji sprovode samovolju na srpskoj politickoj sceni Kosova i Metohije

Informativna sluzba SNV KiM

Reakcija na ostavku Rade Trajkovic

MORALNA POBEDA RADE TRAJKOVIC I NENADOKNADIV GUBITAK ZA KOALICIJU POVRATAK

GRACANICA

31. decembar 2002. god

Ostavka Dr Rade Trajkovic na mesto sefa poslanickog kluba Koalicije "POVRATAK" predstavlja visoko moralni cin jedne odgovorne licnosti i autenticnog politickog predstavnika srpskog naroda sa Kosova i Metohije. Trajkoviceva se na ovaj korak odlucila kako bi sacuvala jedinstvo Koalicije i predupredila njenu podelu, a ne da bi se defetistički povukla iz politickog zivota. Kao predstavnik SVN KIM i visegodisnji najblizi saradnik Episkopa Artemija, Rada Trajkovic, ce i dalje ostati aktivno angazovana u borbi za narodne interese kojima nikada nije pretpostavljala sopstvenu politicku karijeru. Vec mesecima Trajkoviceva upozorava javnost da Koalicija POVRATAK u Parlamentu predstavlja samo dekoraciju i da zbog nepostojanja efikasnih institucionalnih mehanizama Srbi u Parlamentu Kosova i Metohije nemaju osnovne mogucnosti da zastite svoje vitalne interese od diskriminacije na etnickoj osnovi koja se sprovodi uz precutnu saglasnost UNMIK-a. Zato je odluka da koalicija POVRATAK ne ucestvuje do daljnjeg u radu Skupstine proizasla pre svega iz osecaja odgovornosti poslanika koji od sopstvenog naroda nemaju mandat da ucestvuju u izgradnji institucija koje sa sve vecom drskoscu izlaze van okvira Rezolucije 1244 i vode Pokrajinu ka stvaranju etnickog albanskog drustva u kome nema mesta za Srbe i njihova legitimna prava koja im po svim demokratskim standardima pripadaju.

Za godinu dana rada u Skupstini Koalicija nije uspela da vrati vise od nekoliko stotina prognanika i izgradi nekoliko desetina kuca. Takodje, srpskim poslanicima (u Pokrajinskoj i opstinskim skupstinama) nije poslo za rukom da institucionalnim putem i najmanje promene tezak položaj srpskog naroda. I dalje se ruse srpske crkve, skrnave groblja, nijedan albanski ekstremista nije osudjen zbog sistematskog etnickog nasilja, dok se srpski jezik i pismo proteruju iz javnog zivota, pa cak i iz same Skupstine. Kosovsko-metohijski Srbi i dalje zive bez osnovnih ljudskih prava, slobodnog pristupa zdravstvenim i obrazovnim ustanovama, bez slobode kretanja i prava na zaposlenje. Po mnogo cemu situacija je jos gora nego proslje godine kada je POVRATAK usao Skupstinu. Uzrok ovako poraznog stanja nije u samim srpskim poslanicima koji su ulagali veliki trud i napor, vec u postojanju jednog diskriminatornog sistema koji je institucionalizovan na svim nivoima, nazalost pod okriljem UNMIK-a.

Otuda je sasvim pogresna tvrdnja pojedinih clanova Koalicije da se i pod postojećim uslovima treba vratiti u skupstinske klupe i nastaviti davanje legitimiteta instituciji koja najbrutalnije gazi po svim demokratskim pravima i zakonima nevecinskih zajednica. Pre ce biti da je ova ideja rezultat pritiska koji dolazi ne samo od UNMIK-a i pojedinih svetskih centara, vec i iz Beograda koji je pod konstantnim pritiskom da privoli kosovske Srbe da se ponasaju kooperativno, pa makar to bilo i na njihovu stetu. U takvim okolnostima Rada Trajkovic sasvim logično nije videla mogucnosti za slobodan i nezavisan rad, pa je opravdano dala ostavku na mesto sefa poslanickog kluba, iako i dalje ostaje poslanik i clan Koalicije.

Odlazak Trajkoviceve sa mesta sefa poslanickog kluba je nenadoknadviva steta pre svega za samu koaliciju POVRATAK, jer je Trajkoviceva autenticni predstavnik naroda i uziva punu podrsku Pravoslavne Crkve, sto joj daje nezamenjiv moralni kredibilitet. Bez njenog prisustva na celu Poslanickog kluba, posebno nakon najavljenog povratka Koalicije u Skupstinu Kosova i Metohije, nastavice se proces srozavanja Koalicije na nivo jedne marginalne politicke ekspoziture koja nema ozbiljniju podrsku naroda.

Medjutim, kao pozitivnu posledicu ovog naizgled negativnog trenda treba ocekivati jacanje uticaja realnih politickih snaga koje su utemeljene u narodu i autenticnim narodnim interesima. To se posebno moglo videti na poslednjem zasedanju SNV Kosova i Metohije i SNV Severnog Kosova na kome su po prvi put nakon tri godine ponovo nasli okupljeni predstavnici iz svih delova Pokrajine pod duhovnim okriljem Episkopa Artemija. Tom prilikom, kao i nekoliko dana kasnije u susretima sa najvisim predstavnicima vlasti u Beogradu, lideri SNV jasno su dali do znanja da se sudbina srpskog naroda i njegovih svetinja ne moze resavati bez punog ucesca narodnih predstavnika i Crkve.

Zato, ovu odluku Rade Trajkovic vidim ne kao poraz, vec kao veliku moralnu pobedu iz koje ona izlazi sa jos cvrscom podrskom naroda i Crkve koji ce umeti da cene njen dosadasnji rad.

Zeri o razlozima ostavke Rade Trajkovic

IZOSTALA PODRSKA IZ BEOGRADA

PRISTINA (*Beta*) - "Ostavka Rade Trajkovic na mesto sefa poslanickog kluba koalicije "Povratak" u kosovskoj skupstini svedoci o postojanju velike krize na srpskoj politickoj sceni u Pokrajini", ocenjuje list "Zeri".

Pozivajuci se na dobro obavestene izvore u Pristini i Beogradu, list pise da je udaljavanje Rade Trajkovic pre svega posledica stalnog konflikta medju srpskim politicarima na Kosovu i nepostojanja "strateske koordinacije" srpskog rezima. Trajkoviceva je, kako pise list, mnogo lutala u potrazi za politickim identitetom koalicije "Povratak" i za podrskom politicara iz Beograda. Ona je, prema "Zeriju", uverena da Kosovo nije daleko od nezavisnosti, da prisustvo Srba u kosovskoj skupstini samo legitimise teznje Albanaca za nezavisnoscu i da sef Unmika Mihael Stajner svojim "Standardima pre statusa" u stvari podrzava nezavisnost.

Trajkoviceva je insistirala u Beogradu na radikalizaciji srpske politike, napustanju svih kosovskih institucija i stvaranju paralelne vlasti, pise list. Medjutim, nije dobila odredjene pozitivne odgovore vlasti u Beogradu, koje, u sadasnjim uslovima, bar javno ne podrzavaju njene zahteve, jer bi se tome usprotivili Unmik i Zapad

RADA TRAJKOVIC O SVOJOJ OSTAVCI

Moralni cin

Gracanica, 2. januara (*Tanjug*)

Rada Trajkovic, donedavni sef poslanickog kluba srpske koalicije "Povratak" u kosovskom parlamentu, izjavila je

Tanjugu da je njena ostavka na mesto sefa poslanickog kluba "moralni cin, ucinjen u cilju ocuvanja jedinstva srpskog naroda na Kosovu i Metohiji".

- Na sastanku koalicije trazeno je da se raspravlja o poverenju meni zbog bliskosti sa Srpskim nacionalnim vecem centralnog i severnog Kosova, ali nije se glasalo vec sam sama podnela ostavku, sa zeljom da se ocuva postignuto jedinstvo -rekla je Trajkovic.

Ona je ukazala da je SNV, u okolnostima "ubrzavanja procesa oko konacnog statusa" Kosova, smoglo snage da se slozi i da dodje u Beograd da zatrazi od vlasti jedinstvenu strategiju za ocuvanje juzne srpske pokrajine i ostanak srpskog naroda na tim prostorima.

"Politika koalicije "Povratak" i gospodina Covica nema podrsku u srpskom narodu na Kosovu, ona je potpuno odbacena, sto su lokalni izbori apsolutno pokazali", istakla je Rada Trajkovic, ukazavsi da poslednje saopstenje koalicija nije izdala i da je "Zalosno sto je to uradjeno u nekom kabinetu".

Rada Trajkovic je ocenila da se njenom ostavkom ide na dalje sukobljavanje Srba na Kosovu, ali da se postignuto jedinstvo nece moci "razbiti iz Beograda" i da Srbi na Kosovu ostaju jedinstveni u borbi za opstanak.

Okrugli sto o manjinama na Kosovu

Vecina odgovorna za položaj manjina

Beograd - Predsednica Komiteta pravika za ljudska prava Biljana Kovacevic -Vuco izjavila je na jucerasnjem okruglom stolu o manjinama da se manjinsko pitanje na Kosovu i u Srbiji prelama preko Sandzaka, gde se, prema njenim recima, "etnicka distanca vec moze zvati etnickom netolerancijom". Vuco je ukazala da je nepostojanje svesti da su Srbi manjina na Kosovu problem u resavanju pitanja manjina.

- Odgovornost nad položajem Srba na Kosovu je na albanskoj vecini, a formalno-pravno na Unmiku i Skupstini Kosova - rekla je Vuco isticuci problem romske nacionalne zajednice u Sandzaku. " Vecina je odgovorna za položaj manjine, bilo da je rec o Srbima na Kosovu ili Bosnjacima u Srbiji. Vecinski narod mora da voditi racuna o položaju manjina" istakla je Biljana Kovacevic - Vuco.

Potpredsednik republike vlade i predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic izjavio je da se "protivi ubrzanju iznalazenja resenja o konacnom statusu Kosova". Covic je naglasio da takve teznje vode daljoj politickoj nestabilnosti.

- Prica o resavanju statusa Kosova je politikantska. Status Kosova je definisan Rezolucijom 1244 i pred nama je period uspostavljanja albansko-srpskog dijaloga, koji bi trebalo da bude otvoren prakticnim pitanjima - ocenio je Nebojsa Covic najavljujuci da ce do kraja januara biti napravljena strategija o dijalogu. On je naglasio da buducnost Kosova vidi u okviru sarih integracija celog regiona, dok za Kosovsku Mitrovicu kaze da bi trebalo da bude "jedinствен grad koji ima tri opstine".

Predsednik Foruma za etnicke odnose Dusan Janjic ocenio je da je pitanje Mitrovice vazno pitanje i da se na njemu "lomi sudbina teritorijalnog integriteta i Srbije i Kosova".

- Moram da ukazem da je doslo do jacanja autoritarnih ideja medju zajednicama. Plasim se da to moze da nas dovede do eskalacije ekstremne desnice - upozorio je Janjic

Stav predsednice Helsinskog odbora za ljudska prava u Srbiji Sonje Biserko je da je srpsko drustvo na Kosovu neintegrisano i ocenila da je u proslosti "represija vecine izazvala represiju manjine". Ona je navela i da resenje pitanja Kosova ne treba traziti po "etnickom principu".

- Cinjenica je da se kosovski Srbi osecaju frustrirano i da jedini nacin povratka vide kroz vracanje vojske i policije. Znaci vratiti se nasiljem a ne demokratijom, kaze Biserko.

A. Nosov

Serverova simulacija

Na kraju godine su se izdvojila cetiri stava o konacnom resenju Kosova, a koji od njih ce biti najizgledniji znace se tokom naredne godine

Gotovo tri godine posle intervencije NATO-a i dve i po godine posle uspostavljanja medjunarodne administracije, Kosovo i Metohija su nestali s naslovnih stranica medjunarodne stampe. Ova tema se jos samo rutinski ponavlja na sastancima Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija kada se usvajaju godisnji izvestaji UNMIK-a i KFOR-a i (nevoljno) odlucuje o novim izdvajanjima za njihove budzete. O padu interesovanja za Kosovo (i Balkan u celini) svedoci vec i sam sastav poslednje misije Saveta bezbednosti UN koja je nedavno posetila Pristinu i Beograd i u kojoj nije bilo nijednog sefa misije stalnih clanica SB UN, za razliku od prosle godine kada je tadasnju misiju SB UN predvodilo svih pet njihovih ambasadora. Pad interesovanja za Balkan u situaciji kada se na svaki nacin nastoje smanjiti troskovi svetske organizacije a njena paznja usmeriti na Bliski istok, vodi zakljucku da je njene misije u regionu potrebno privoditi kraju a lokalnim akterima prepustiti da potraze resenja za preostale probleme kao sto se to upravo dogodilo s UNOP-om (Misija UN na Prevlaci), najmanjom od sve tri misije koja je 15. decembra prestala da postoji.

U takvim okolnostima poslednjih meseci pokrenuto je i nekoliko neformalnih inicijativa s ciljem da se aktuelizuje pitanje konacnog statusa Kosova, iako nijedna od njih nije donela sasvim odredjene zakljucke. Otuda bi se, uslovno, moglo reci da u ovom trenutku postoje najmanje cetiri razlicita stava.

Serverova akcija

Prvi je stav jednog broja americkih nevladinih i poluvladinih organizacija poput "Projekta za etnicke odnose", Americkog instituta za mir i Centra za strateske i medjunarodne studije koji su tokom prethodnih mesec dana organizovali niz rasprava o ovoj temi (poslednja je odrzana 5. decembra ove godine u Institutu za mir (USIP). Mozda najopsezniji napor u

ovom pravcu cini Americi na temelju neumornog Danijela Servera koji je nedavno objavio dve studije - "Konacni status Kosova: opcije i prekogranični zahtevi" i "Simulacija Kosova: lekcije za pregovore o konacnom statusu", od kojih je posebno zanimljiva ova druga. Institut je, naime, organizovao 2001. i 2002. godine tzv. simulacione igre u kojima su testirani moguci pregovori oko konacnog statusa Kosova na osnovu kojih se doslo do zakljucaka koji bi trebalo da daju preporuke za stav i politiku americke administracije kada (i ako) do stvarnih pregovora uskoro dodje. Prvi medju ovim zakljucima glasi da Sjedinjene Drzave moraju imati glavnu rec u završnici kosovske krize i da, bez njihove vodece uloge, ni Srbi ni Albanci nece prihvatiti bilo kakvo resenje kao konacno. S tim u vezi je i stav da, uprkos krizi na Bliskom istoku, americki vojnici nece pokrajinu napustiti pre Evropljana i pre nego sto se dodje do konacnog resenja. Polazni srpski stav u ovim simulacijama bio je da UN nisu uspele da sprovedu Rezoluciju SB 1244 dok su Albanci nastojali da minimiziraju njen znacaj videci u UN prepreku za resenje konflikta. Posebnu paznju privukli su modaliteti jedne moguće konferencije pocev od organizatora, mesta njenog odrzavanja do uloge vlasti u Beogradu i uloge kosovskih Srba u pregovorima. Glavni i jedini cilj albanske strane bila je nezavisnost i oni su bili spremni da u pregovorima ucestvuju samo onoliko koliko je bilo realno ostvarenje tog cilja. Na srpskoj strani cilj je bilo upravo osporavanje ove opcije a glavni argument nezadovoljavajuci bilans medjunarodne administracije na Kosovu u pogledu ljudskih prava na osnovu cega su tvrdili da njihova prava nece biti zasticena u slucaju nezavisnosti Kosova. Prema nalazima americkih eksperimenatora, Srbi i Albanci bi bili spremni da udju u pregovore o teritorijalnom razgranicenju ne vodeci racuna o posledicama koje bi eventualna podela Kosova imala na Makedoniju ili Bosnu zbog cega bi medjunarodna zajednica (tj. SAD) to morala spreciti. Zanimljiv je zakljucak da bi u slusaju ovih pregovora Evropljani bili podeljeni i da bi EU imala marginalnu ulogu (kakvu je imala i u Dejtonu). Isto tako, pretpostavlja se da bi britanski i francuski predstavnici imali agendu nezavisnu od EU ali da bi s ostalim Evropljanima pokusali da Srbe privole na saradnju obecavajuci im ekonomsku pomoc i clanstvo u Uniji.

Medjutim, cak i kada bi se doslo do resenja konacnog statusa, pretpostavlja se da bi bilo potrebno dugogodisnje medjunarodno civilno i vojno prisustvo koje bi garantovalo njegovu primenu. S tim u vezi su moguće opcije konacnog statusa iz kojih su odmah iskljucene brza nezavisnost i povratak Kosova pod vlast Beograda. Za trecu opciju - regionalno preuredjenje granica (citaj: podelu Kosova) - smatra se da je opasna po regionalnu bezbednost zbog cega USIP i nju odbacuje. Ono sto preostaje su neograničeni status medjunarodnog protektorata za Kosovo, kantonizacija-decentralizacija, stvaranje neke vrste "komonvelta", medjunarodna arbitraza i nezavisnost u odredjenom vremenskom roku.

Beograd i Pristina

Pored vec pomenute vodece uloge SAD, Institut preporucuje direktne pregovore "Beograda i Pristine", "pojacanu zastitu Srba i drugih manjina" i podsticanje privrednog razvoja u skladu s politikom tzv. Benchmarkova. Prema oceni Danijela Servera i na poslednjem sastanku sa ovom temom odrzanom u USIP-u ponovljeno je misljenje da "EU nije potpuno pripremljena za ulogu koju bi morala imati u resavanju konacnog statusa Kosova". On dodaje da odredjenog stava o tome u ovom trenutku nema ni u regionu ni u siroj medjunarodnoj zajednici (sto ostavlja sirok manevarski prostor nacionalistima) i da postoji kontradikcija izmedju zahteva medjunarodne zajednice (pre svega EU) da za partnere ima "funkcionalne suverene drzave" kao preduslov evropske integracije regiona i nastavka neizvesnosti o konacnom statusu Kosova.

Sasvim drugacijeg misljenja je Mihael Stajner, visoki predstavnik generalnog sekretara UN za Kosovo, koji namerava da svoje dalje korake ucini u pravcu "evropeizacije Kosova" i prenosjenja ovlasčenja sa NATO i UN na Evropsku uniju sto je, inace, i generalni trend na Balkanu (na primer u Makedoniji i, donekle, u Bosni). Iako njegove ideje, koje su prvi put izložene u njegovom izlaganju na Humboltovom univerzitetu u Berlinu pocetkom proslog meseca, nisu bile predmet razmatranja ni u Njujorku a, koliko je poznato, ni u Briselu, one su se pojavile u dokumentima Evropske unije u vidu "tehnicke" inicijative o posebnom procesu stabilizacije i asocijacije Kosova sa EU koja bi bila nezavisno od slicnog procesa za Srbiju i Crnu Goru. Prema Danijelu Serveru, slicno se razmislja i u krugovima NATO gde bi Kosovo moglo postati deo posebnog "Akcionog plana za clanstvo" (MAP), pogotovu ukoliko se nastave dileme o odnosu Jugoslavije (Srbije i Crne Gore) prema clanstvu u programu "Partnerstvo za mir".

Albanska dijaspora

Treci stav dolazi iz albanskih krugova na Kosovu ali i iz albanske dijaspore u Sjedinjenim Drzavama. Na konferenciji pod karakteristiknim naslovom "Buducnost Kosova: privremena agenda" koju su sredinom novembra zajednicki organizovali Centar za strateske i medjunarodne studije (CSIS) iz Vasingtona, Nacionalni albanski americki savet i Projekt o dejtonskom mirovnom sporazumu. Uvodno izlaganje je podneo Janus Bugajski koga nasa javnost poznaje iz njegovih kolumna u zagrebackom "Nacionalu" i vatrenog zalaganja za oslobodjenje Vojvodine od srpske (srbijanske?) dominacije. Polazni stav je da je to pitanje o kome moraju raspravljati politicari, nevladine organizacije, americki Albanci i politicki lideri sa Kosova a da je cilj napora CSIS-a da okupi ove akttere, analizira aktuelne probleme Kosova, upozori Vasington na prepreke na putu Kosova ka suverenitetu, demokratiji, vladavini prava, trzisnoj privredi i regionalnoj bezbednosti, utvrdi prakticne puteve kojima SAD mogu pomoci Kosovu na ovom putu i promovise ove zakljucke u americkoj javnosti. Albanski predstavnici s Kosova su ovom prilikom istakli jedan argument koji se, inace, cesto moze cuti u poslednje vreme: da neresen finalni status Kosova onemogucava vladi Kosova pristup mecnarodnim finansijskim institucijama ali i ulaganja albanske dijaspore, zbog cega je stopa nezaposlenosti dostigla 57 odsto a sve veci broj mladih ljudi se ponovo odlucuje za pecalbu. Poput drugih aktuelnih razmisljanja o Kosovu i predlozi CSIS-a polaze od promena u medjunarodnoj zajednici posle 11. septembra 2001. godine i nastoje da ih u ovom svetlu predstave americkoj javnosti i uklope u ciljeve americke politike. Karakteristicno je, medjutim, da je republikanska administracija mnogo opreznija prema sugestijama koje dolaze iz nevladinog sektora tako da su njeni predstavnici na ovom skupu jos jednom ponovili zvanicnu politiku SAD na Kosovu koja nije izašla iz poznatih okvira.

Zvanični stavovi Jugoslavije i Srbije kreću se, uglavnom, u okvirima plana Koordinacionog centra za Kosovo iako je primetno da je poslednjih meseci doslo do nesto blizih veza sa UNMIK-om i, narocito, do unapredjenja medjdrzavnih odnosa sa zvanicom Albanijom koja deli interese Beograda za unapredjenjem regionalne saradnje kao i zelju za sto brzom integracijom u evropske i evroatlantske institucije. Za nesto vise od mesec dana diplomatski odnosi, koji su bili prekinuti krajem devedesetih a obnovljeni tek proslave godine, podignuti su na ambadorski nivo, albanski ministar inostranih poslova posetio je Beograd, JAT je otvorio redovnu liniju za Tiranu, cemu se pridruzio i neunistivi Bogoljub Karic koji je ovu atmosferu iskoristio da sa svojim Udruzenjem industrijalaca potrazi poslovne partnere u Tirani. Pouceni losim iskustvima preuranjenog otvaranja 1997. godine koji su, nehotice, ubrzali izbijanje oruzanih sukoba na Kosovu, i Beograd i Tirana ovog puta su obnovi medjusobnih odnosa prisli dosta oprezno i bez velikih politickih ambicija svesni da njihovi stabilni medjdrzavni odnosi predstavljaju mozda i jedini most za otvaranje srpsko-albanskog dijaloga o Kosovu.

Planovi Beograda

Medjutim, najveći problem s kojim se Beograd u ovom trenutku suocava jeste proizvedena politicka kriza u zemlji koja ne ostavlja politicarima mnogo prostora za smelije korake i vecu inicijativu u tom pravcu. Iz razmisljanja koja se u poslednje vreme cesto mogu sresti na medjunarodnim skupovima o jugoistocnoj Evropi nedvosmisleno proizlazi zakljucak da je prisutan vidan "zamor Balkanom", spremnost da se revidiraju neki do sada neprikosnoveni stavovi. Strani sagovornici cesto mogu da iznenade svojim ocenama o neuspehu medjunarodne politike u Bosni ili (nesto redje) na Kosovu i spremnoscu da se bez predrasuda saslušaju i misljenja lokalnih aktera. Svakom iskusnijem poznavacu nacina na koji funkcionise medjunarodna zajednica jasno je da takvo stanje neće dugo potrajati i da je upravo sada vreme kada postoji spremnost za sveze ideje.

Tokom 2003. godine paznja SAD će biti prvenstveno usmerena ka Bliskom istoku i svaka pomoc u smirivanju ili, cak, resavanju otvorenih kriznih zarista u Vasingtonu bice docekana blagonaklono (kao sto je to nedavno bio slucaj s privremenim sporazumom o Prevlaci). Kada je EU u pitanju, 2003. godina bi se, sa stanovista balkanskih zemalja, mogla oznaciti kao "godina za sad ili nikad" budući da će u prvih sest meseci Unijom predsedavati njena jedina clanica s Balkana - Grcka, dok će u drugoj polovini predsedavanje preuzeti Italija - zemlja koja Balkan odlicno poznaje i ima vlastite interese da se ubrza njegoova integracija u Uniju. Pri tome, Kosovo jeste i ostaje jedno od glavnih pitanja koje će ova zemlja morati da resi pre nego sto udje u ozbiljne pregovore o ulasku u Uniju ma kad se to dogodilo.

Da li će politicki krugovi u Beogradu i Podgorici umeti da prepoznaju i iskoriste ovu sansu da izadju iz zacaranog kruga sporova i sukoba i konacno zakorace na put evropske integracije, danas vise nego ikada ranije zavisi od njih samih i svesti o istorijskoj odgovornosti za sudbinu sopstvenih naroda.

PREDRAG SIMIC

Predstavnici Srba sa Kosova i Metohije o mogucnostima povratka interno raseljenih

Bezbednost prepreka broj jedan

BEOGRAD - Politicki predstavnici Srba na Kosovu i Metohiji smatraju da plan medjunarodne zajednice za povratak raseljenih u juznu srpsku pokrajinu nije dobar, dok vlasti u Beogradu, prema njihovim recima, ne pokrecu dovoljno inicijativa kako bi se taj proces poboljsao. Kao glavnu trenutnu prepreku masovnijem povratku oni navode vrlo losu bezbednosnu situaciju koju karakterise nesloboda kretanja, zatim cesti napadi i ubistva, kao i nepostojanje osnovnih ekonomskih uslova za zivot.

Milan Ivanovic, predsednik Srpskog nacionalnog veca severnog Kosova, za "Blic" kaze da Unmik zapravo i ne zeli da vrati raseljene na Kosmet, a plan Mihaela Stajnera, sefa civilne administracije UN na Kosovu, koji se bazira na individualnim povracima u ranija mesta ocenjuje kao los.

- Njegovo insistiranje na modelu pojedinacnog održivog povratka nije dobro. Pogresno je insistirati na povratku ljudi u sredine gde su ranije ziveli, jer je to sada nemoguće posebno kada je rec o gradovima, Pristini, recimo, odakle je otisao veliki broj Srba. Mi smatramo da bi bilo bolje da se ljudi vec sada masovnije vracaju u bezbednija mesta, a kasnije, kada se stanje popravi i u drugim krajevima, da se vracaju u svoja ranija mesta pebivalista - objasnjava Ivanovic, dodajuci da je sada severni deo Kosova najpovoljniji za povratak jer se tamo može relativno normalno ziveti.

Da je Stajnerov pristup povratku nepovoljan po Srbe smatra i Dragan Velic, predsednik Izvrsnog odbora Srpskog nacionalnog veca centralnog Kosova, jer, kako kaze, "ako se nastavi sa sadasnjom dinamikom povratka, trebace vise stotina godina da se svi raseljeni vrate".

- Stajnerov plan nas obeshrabruje. Nije dobro raditi na programu individualnog vracanja u mesta porekla kada u pokrajini ima i prilicno bezbednih podrucja gde su Srbi u vecini. Ljude bi trebalo vracati bas u te delove - smatra Velic.

Prema njegovim recima, pogresno je i to sto se problem povratka interno raseljenih posmatra samo kao politicko pitanje i vezuje za davanje saglasnosti Albanaca.

- To nije politicko pitanje, vec pitanje postovanja ljudskih prava, ocenjuje on.

Osim pogresnog stava medjunarodne zajednice prema ovom pitanju, predstavnici Srba sa Kosmeta navode i nedostatak inicijative i konkretnih poteza od strane predstavnika republicke i savezne vlasti.

- Beograd bi trebalo da napravi svoj plan povratka i dostavi ga medjunarodnoj zajednici, jer bez diplomatskih i konkretnih koraka nasih domacih vlasti to se pitanje ne može resiti povoljno - ocenjuje Dragan Velic.

Medju aktivnostima koje bi Beograd trebalo da preduzme Milan Ivanovic navodi pomoc u izgradnji stanova za povratnike, vracanje njihove imovine, kao i pomoc u stvaranju ekonomskih uslova za povratak, kako bi povratnici imali sta da rade i od cega da zive.

Sporan broj povratnika

Prema podacima koje je ovih dana izneo Dragan Velic na Kosovo i Metohiju ukupno se vratilo samo 1.500 raseljenih Srba, a broj onih koji se iseljavaju, kako kaze, jos uvek je veci od broja povratnika na Kosmet. U Visokom komesarijatu

UN za izbeglice, medjutim, navode da je broj povratnika veci od broja onih koji pokrajinu napustaju, a prema njihovoj evidenciji, u protekle dve i po godine na Kosmet se vratilo 5.600 raseljenih pripadnika manjinskih naroda sa Kosova, medju kojima Srbi cine oko 60 procenata.

R. Markovic

ANDJELINA DZOLI TRI DANA BORAVILA NA KOSMETU

MANJINE SE JOS NE VRACAJU

Pristina, 2. januara (**Tanjug**)

Holivudska glumica Andjelina Dzoli, koja je ambasador dobre volje pri Visokom komesarijatu Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR), izjavila je da je polozaj manjina na Kosovu "diskutabilan".

Dzoli je nakon trodnevnog boravka na Kosovu i Metohiji i posete interno raseljenima ocenila da se posle rata "sve vraca u normalu", ali da je "na Kosovu bezbednost manjina i dalje diskutabilna".

U saopstenju koje je, nakon boravka ove glumice u pokrajini, prenela novinska agencija Asosijeted pres, navodi se da se "tri godine posle okoncanja rata na Kosovo vratilo samo sest hiljada pripadnika manjinskih naroda", kao i da oni koji zive van pokrajine imaju teskoce ukoliko zele da se vrate u domove.

AP navodi da je oko 200.000 Srba i drugog nealbanskog stanovnistva napustilo pokrajinu posle intervencije NATO u martu 1999, a da nekoliko hiljada onih koji su se vratili zive u enklavama pod zastitom NATO.

Mada je manje napada na etnickoj osnovi, i dalje vlada zategnutost medju Albancima i Srbima, primecuje AP.

Andjelina Dzoli (27) je boravila u Pristini i Kosovskoj Mitrovici, gde se sastala sa predstavnicima lokalnih zajednica i vojnicima iz mirovnih snaga u pokrajini (Kfor).

Prema saopstenju, ona namerava da na prolece ponovo dodje na Kosovo u okviru turneje koju joj UNHCR organizuje po zemljama Balkana.

UNHCR je imenovao Andjelinu Dzoli za ambasadora dobre volje 2001. godine i od tada je ona posetila izbeglicke logore u nizu zemalja pogodjenih ratom, ukljucujuci Sijera Leone, Tanzaniju i Pakistan

SEF AMERICKE KANCELARIJE O BUDUCNOSTI KOSMETA

Bez povratka raseljenih nema stabilnosti

Pristina, 4. januara (**Beta**)

Sef americke kancelarije u Pristini Reno Harnis ocenio je da ce biti tesko postici dugorocnu stabilnost na Kosovu bez resavanja pitanja povratka raseljenih.

Harnis je istakao da je "pitanje povratka veoma znacajno za SAD i njene medjunarodne partnere".

"Vasi americki prijatelji, kao i drugi iz medjunarodne zajednice koji vas podrzavaju, shvataju da je ovo snazno emocionalno pitanje... ali mi trazimo od vas da za dobrobit svih gradjana Kosova i za vasu buducnost, pomognete povratak raseljenih", dodao je Harnis.

Vlada SAD je zadovoljna postignutim napretkom, kao i politickim liderima na Kosovu, istakao je Harnis.

LONDONSKI INSTITUT O VLASNICKIM PRAVIMA NA KOSOVU

Ove godine bice reseno 23.000 slucajeva

Keln, 4. januara (**Tanjug**)

Civilna misija Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) planira da u 2003. resi desetine hiljada imovinskih sporova izmedju kosovskih Srba i Albanaca, a specijalizovane agencije napravile su znacajan napredak nakon trogodisnje istrage o vlasnickim pravima i o tome gde je ko ziveo pre rata na Kosovu, navodi u svom poslednjem izvestaju londonski Institut za izvestavanje o ratu i miru.

Prema navodima koje prenosi nemacki radio "Dojce vele", Direkcija za stambena i imovinska pitanja je u protekla dva meseca resila dve hiljade zahteva za povracaj imovine i obecala da ce ove godine resiti preostalih 23000 slucajeva.

Mnogi zahtevi ticu se oruzanih sukoba tokom 1999. godine kada je, kako se procenjuje, unisteno oko sto hiljada stambenih jedinica ili skoro polovina stanova i kuca na Kosovu.

Albanci koji su ostali bez krova nad glavom bezali su u urbana podrucja i cesto se useljivali u stanove i kuce Srba koji su pobeгли iz Pokrajine, sto je udvostrucilo broj stanovnika u gradovima poput Pristine.

Resavanje imovinskih sporova ukljucuje veliku razmenu stambenog prostora izmedju Srba i Albanaca, pise taj institut i navodi nedavni primer kada je jedna albanska porodica izbacena iz stana u centru Pristine zato sto su njegovi vlasnici Srbi.

Znacajan broj zahteva podneli su i Albanci koji su izgubili stanove krajem osamdesetih godina, kada je zbog strajkova oko 1.600 porodica izgubilo pravo da koristi drustvene stanove, cija je vlasnicka struktura u medjuvremenu vise puta promenjena.

GLAS SAZNAJE

Fanatici pod maskom vere

Zelee da dokazu da je islam jedina prava vera i da su svi na gubitku koji nisu muslimani. Vehabizam, ako nista ne preduzmemo, kostace nas zivota (Senad efendija Agic, glavni imam Islamske zajednice SAD)

Dok se u Raskoj oblasti vec danima ne stisava bura posle nedavne pojave pamfleta kojim su ovdasnji muslimani pozvani da sa "krscanima ne ucestvuju u proslavama njihovih blagdana", jer tako cine "veliki grijeh i izazivaju Alahovu srdzbu", jedna vest, koja je pre par dana stigla iz Mostara, u ovom delu Srbije izazvala je novu zabrinutost i zapretila da

datno pristupiti jazy izmedju pravoslavaca i poklonika islama.

U toj vesti stoji da je za ubistvo troje clanova hrvatske porodice Andjelic, koji su na katolicko Badnje vece stradali u svojoj kuci u Kostajnici kod Konjica, osumnjicen Muamer Topalovic (25), pripadnik ogranka organizacije Dzenijet el Furkan iz Konjica, koju je osnovao 1995. Visoki saudijski komitet u Bih, a uz to i "clan Aktivne islamske omladine", organizacije cije ime upravo stoji ispod pamfleta punih mrznje koji su se nedavno pojavili u Priboju, Prijepolju, Novoj Varosi, Novom Pazaru...

"Nasi" i "njihovi"

Da sve bude jos intrigantnije, upravo na dan sahrane pobijenih Andjelica uzi deo Mostara bio je izlepljen plakatima kojima su muslimani pozvani da "ne obelezavaju Novu godinu, Deda Mraza, i Svetog Nikolu, jer su u pitanju katolicki blagdani" uz upozorenje da onaj ko "oponasa neki drugi narod, on postaje njihov".

Iako plakati u Mostaru nisu potpisani, oni, i po sadrzaju i po porukama, neodoljivo podsecaju na pamflete koji su se pojavili u Raskoj oblasti, ispod kojih je potpisana Aktivna islamska omladina, koja se nedavno, u jednoj NATO analizi, nasla na spisku organizacija povezanih sa terorizmom.

Ipak, u vesti iz Mostara "najzanimljiviji" je deo u kome stoji da je Muamer Topalovic, ubica troje Andjelica, odmah posle hapsenja priznao da je zlocin pocinio "iz ideoloskih i verskih pobuda", i da se radi o "veoma inteligentnoj osobi koja zna sta je uradila i sta joj je bio cilj".

Na ovu tvrdnju odmah je reagovao reis Mustafa ef. Ceric recima da "ako je istina da je zlocin pocinio musliman, pozivajuci se na veru, onda je to zlocin protiv vere i islama". Ali, oglasio se i kardinal Vinko Puljic recima da "nije uhvacen pravi zlocinac, uhvacen je ubica, a pravi zlocinac je onaj koji je ubicu naucio da treba ubijati u ime vere i Boga". Kako je Muamer Topalovic, ubica troje Andjelica, zlocin vec priznao, a informacija da je ubica clan AIO nije demantovana, onda se vec sada mogu dati neki odgovori na pitanje ko je to Topalovica naucio da ubija "u ime vere i Boga". Deo odgovora verovatno lezi u cinjenici da su organizaciju AIO 1995. u Zenici osnovali neki "bosnjacki pripadnici odreda "El mudzahedin", koji je bio sastavljen uglavnom od dobrovoljaca iz islamskog sveta koji su u Bosnu tokom rata stigli na putu dzihada, a ostali upamceni posebno po odsecenim srpskim glavama s kojima su se neki od njih fotografisali.

Pravi talibani

Nesto vise svetla na organizaciju AIO baca i jedan dogadjaj iz Sarajeva, od pre par godina, kad su u jednoj grupi, koja je po odeci i stavovima neodoljivo podsecala na tada jos vladajuce talibane u Avganistanu, prepoznati clanovi upravo AIO. Naime, na naucnom skupu "Zena, religija i drustvo", koji je odrzan u Sarajevu, na kome je izrazavana solidarnost sa zenama u Avganistanu kojima su sva prava oduzeli talibani, pojavile su se zene potpuno uvijene u crno, po uzoru na Avganistanke.

U njihovoj pratnji bilo je desetak nepozvanih mladica koji sebe, potvrdila je tada bosanska stampa, "poistovjecuju sa avganistanskim talibanima i oponasaju ih i fizickim izgledom i nacinom oblacenja, pripadaju radikalnoj islamskoj vjerskoj secti "vehabije", a njihova organizacija zove se "Aktivna islamska omladina".

Poznavaoi verskih prilika u Bosni, sirenje ideja vehabizma, kojih je i prethodnih decenija bilo u Bosni, ali nisu uspele da se zakorene, a stizale su uglavnom preko studenata i hodza koji su se skolovali u islamskom svetu, sada najcesce vezuju za placenike i dobrovoljce iz islamskih zemalja koji su se u toku rata borili kao pripadnici Armije BiH. Kasnije su neki od njih zenidbom, cesto i s maloletnim Bosnjakinjama, dolazili do drzavljanstva BiH, a najvise njih se nastanilo u nekada srpskim selima Gornja i Donja Bocinja, izmedju Maglaja i Zavidovica, gde su nastavili da zive po svim obicajima vehabijskog reda.

Vehabijski pokret se vezuje sa ime Muhamed ibn Abdul - Vehaba, a u proslosti, pored ostalog, vehabije su ostali upamceni i po tome sto su 1803. osvojili Meku, a 1804. i Medinu. Upravo su clanovi ovog pokreta objavili sveti verski rat - dzihad, s ciljem da protivnike silom nateraju da se pridruze vehabizmu, a poznavaoi islama ovaj pokret i njegove ideje uglavnom vezuju za rat, ubijanja, pustosenja, sto je suprotno sa tradicionalnim shvatanjima islama.

Odaje ih klanjanje

Pre oko godinu dana, Senad efendija Agic, glavni imam Islamske zajednice SAD, u intervjuu Radiju "Slobodna Evropa", upitan kako se danas u BiH mogu prepoznati ideje vehabizma, ocenio je da su "vehabije ratoborni, misle da je dzihad samo u onome ezotericnom, u onome sto se vidi, sto se pokazuje i sto se ispoljava".

- Malo vjeruju u dzihad samim sobom. Zele da islam ucine ratobornim, da ga ucine prodomim po svaku cijenu, da dokazu da je islam jedina prava vjera i da su svi da gubitku koji nisu muslimani. To sve rade na jedan rigidan nacin - izjavio je imam Agic, uz ozbiljan zakljucak "da ce nas vehabizam, ako nista ne preduzmemo, kostati zivota".

Pripadnika ovog pokreta ima, tvrde izvori "Glasa", i u Sandzaku, odnosno Raskoj oblasti. Karakteristicni po tome kako klanjaju, a, spolja gledano, i po bradama i odeci, u Novom Pazaru se mogu sresti i na ulici, ima ih i u ostalim gradovima ovog dela Srbije u Novoj Varosi, Brodarevu, Prijepolju, Sjenici, ali se tamo manje, barem u javnosti, eksponiraju. Bolji poznavaoi prilika u Sandzaku tvrde da su vehabije naisli na dosta pogodno tlo, narocito u Sjenici, a da su ideje vehabija u ovaj kraj stigle ili preko studenata i hodza skolovanih u islamskim zemljama, ili preko studenata i onih koji su u BiH otisli pre desetak ili 12 godina.

Nastavak istrage o ubistvu koje je priznao Muamer Topalovic bacice svakako novo svetlo na njegove veze sa ovim ucenjem, ali ce dati i neke odgovore na pitanje sta ovo shvatanje islama moze da donese Raskoj oblasti odnosno Sandzaku.

U praznicnim izdanjima pristinskih listova intervju i komentari o nezavisnosti

Redzepe: Jugoslavija ne moze da stavlja veto

Pristina - Pristinski listovi u novogodisnjim izdanjima objavili su intervju sa liderima kosovskih Albanaca i komentare

koji su uglavnom posvećeni ocenama izgleda da Kosovo u narednoj godini stekne nezavisnost.

Kosovski premijer Bajram Redzepi je u intervjuu za list Koha ditore ocenio kao neprihvatljive izjave da na Kosovu treba da budu dostignuti određeni standardi, pre pokretanja rasprave o konačnom statusu. Prema njegovim recima, Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti UN ne određuje konačan status Kosova, ali predviđa da se obave pripreme za određivanja statusa, odnosno da se kosovske institucije učine funkcionalnim. Zamoljen da prokomentariše kakvu će ulogu u tom procesu imati Beograd, Redzepi je odgovorio da jugoslovenske vlasti mogu da imaju status posmatraca, kao i druge susedne države, da mogu da učestvuju u raspravi, ali ne i da stavljaju veto i ometaju proces.

"Beograd, dakle, može da bude zainteresovana strana, kao Makedonija, Albanija i drugi susedi", rekao je premijer Kosova za Koha ditore.

Bota sot naglasava da će 2003. biti godina "kada će neizbežno biti ozvaničena nezavisnosti države Kosovo", i da će, do tada, Pristina i Beograd, kao dva glavna grada, ući u dijalog kao dve ravnopravne strane.

"Samo sa pozicije glavnih gradova, dveju država, u konkretnom slučaju dve susedne države, Pristina i Beograd mogu započeti dijalog", navodi se u komentaru Bota sota.

Zeri u novogodisnjem broju objavljuje intervju sa predsednikom Kosova Ibrahimom Rugovom, predsednikom Demokratske partije Kosova Hasimom Tacijem i predsednikom Alijanse za budućnost Kosova Ramusom Haradinajom. U uvodniku list konstatuje da je "Kosovo godinu dana bliže nezavisnosti, i da kosovski političari u novoj godini treba da budu mnogo aktivniji kako bi posvedočili da će nezavisnost Kosova doprineti stabilizaciju u regionu, u kojem će Kosovo imati dobre odnose sa susedima, i da će Srbi sa Kosova biti tretirani kako treba i kako to na Zapadu očekuju". Politički paket u kojem će biti izneti detalji o resavanju pitanja statusa Kosova biće sačinjen u 2003. godini, navodi se u uvodniku. (Beta)

COVIC OSUDIO IZJAVU REDZAPIJA

Provokacija koja neće proći

Jagodina, 4. januara (Beta)

Potpredsednik Vlade Srbije Nebojsa Covic osudio je izjavu predsednika kosovske vlade Bajrama Redzepija da "Beograd u razgovorima o statusu Kosova može da učestvuje kao posmatracksa strana", ocenivši da je reč o "najobicnijoj provokaciji".

Covic je rekao da Srbija ne može biti sama sebi susedna država, jer je Kosovo po rezoluciji 1244 sastavni deo Srbije i Jugoslavije.

"Ne treba se obazirati na izjave poput Redzepijeve, jer su to provokacije koje neće proći ni kod nas, ni kod medjunarodne zajednice", rekao je on.

Covic, koji je i šef Koordinacionog centra za Kosovo, izrazio je nadu da će u 2003. godini doći do stabilizacije u regionu i povratka interno raseljenih lica na Kosovo.

"Uveren sam da će Srbija, uprkos velikoj politickoj nestabilnosti, doprineti stabilizaciji prilika", kazao je on.
